

**Комунальний заклад
«Гімназія «Інтелект» Кропивницької міської ради»**

**Матеріали
проведення в закладі освіти 2-го етапу
Тижня безпеки дорожнього руху
(14-20 листопада 2022 року)**

**м. Кропивницький
2022**

НАКАЗ

08 листопада 2022 року

№ ____/о

Про проведення 2-го етапу Тижня безпеки дорожнього руху

В зв'язку з проведенням в Україні з 14 по 20 листопада 2022 року 2-го етапу Тижня безпеки дорожнього руху, який покликаний привернути увагу суспільства до проблем травматизму та смертності на українських дорогах і пошуку шляхів їх подолання в умовах воєнного часу

НАКАЗУЮ:

1. Провести в закладі освіти 14-20 листопада 2022 року 2-й етап Тижня безпеки дорожнього руху.

2. Класним керівникам 1-9,11-их класів:

2.1. 18 листопада 2022 року провести єдиний національний урок на тему «Безпечна дорога додому» в рамках національного проєкту «Безпечна країна».

2.2. Організувати перегляд учнями online трансляції уроку, яка відбудеться 18.11.2022, 10.00-16.00, Матеріали для уроку: 1) Youtube-канал «Безпечна країна» <http://www.youtube.com/c/Безпечнакраїна> 2) www.doromogadtp.com, розділ Єдиний національний урок

2.3. Організувати онлайн-зустрічі учнів з представниками Національної поліції та батьками-водіями на тему дотримання правил дорожнього руху, поліпшення засвоєння дітьми норм безпечної поведінки.

2.4. Провести онлайн-бесіди з батьками учнів, акцентувати увагу на проблеми щодо забезпечення захисту життя та здоров'я дітей в процесі дорожнього руху, поліпшення засвоєння дітьми норм безпечної поведінки.

2.5. Під час Тижня провести цикл виховних заходів з питань повторення знань з безпеки дорожнього руху у формі бесід, вікторин, конкурсів, творчих робіт, заочних подорожей, уявних мандрівок, інсценізацій, рольових і сюжетних ігор, тематичних бесід та практичних занять з теми безпеки дорожнього руху тощо.

2.6. В рамках Тижня організувати для учнів перегляд мультфільмів з теми безпеки дорожнього руху.

2.7. Провести конкурс малюнків «Правила дорожнього руху знай - життя та здоров'я зберігай». Роботи учнів розмістити в батьківських чатах.

2.8. Спланувати та провести індивідуальні та групові профілактичні бесіди з питань дорожнього руху з учнями, що мають велосипеди, роликові ковзани, скейти.

2.9. Поповнити класні Куточки безпеки розділами «Правила дорожнього руху», «Безпека на дорозі - безпека життя».

2.10. Більш детальну інформацію про Тиждень та заходи, що будуть проводитися можна отримати з наступних джерел:

- сайт організатора: <https://medtransvr.com.ua/> (Розділ: Тиждень БДР);
- youtube канал «Безпечна країна»: <https://youtube.com/c/Безпечнакраїна>;
- соціальна мережа Facebook: <https://www.facebook.com./tbdrua/>

3. Педагогу соціальному Андрєєвій А.В. організувати зустріч учнів закладу з шкільним офіцером поліції Левандовським А.Є. та представниками Національної поліції на тему дотримання правил дорожнього руху, поліпшення засвоєння дітьми норм безпечної поведінки.

4. Завідуючій бібліотекою Ленів О.В., бібліотекарю Павлуші О.В. до 14 листопада 2022 року оформити в бібліотеці тематичну книжну виставку.

6. Вчителю образотворчого мистецтва Кравченко О.І., педагогу-організатору Горковенко О.М. організувати в фойє I поверху виставку дитячих малюнків з тематики безпеки дорожнього руху та виставити на сайті закладу кращі малюнки Тижня.

7. Педагогу організатору Горковенко О.М. в рамках Тижня провести тематичну радіолінійку «Азбука доріг. Школа Світлофора».

8. Завідуючій ЦДЮТ «Сузір'я» Доленюк Л.В. підготувати та провести 17.11.22 для вихованців гуртків на майданчику з дорожнього руху внутрішнього дворика квест-гру: «Безпека на дорозі - це життя».

9. Сестрі медичній Куленко Л.В. в рамках Тижня провести майстер-класи з надання домедичної допомоги постраждалим внаслідок ДТП.

10. Призначити відповідальним за проведення 2-го етапу Тижня безпеки дорожнього руху заступника директора з НВР Чернат М.М.

11. Заступнику директора з НВР Чернат М.М. до 22.11.21 підготувати проєкт наказу про підсумки проведення в закладі Тижня безпеки дорожнього руху.

12. Педагогу-організатору Горковенко О.М. розмістити матеріали про проведену роботу на сайті закладу освіти.

13. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з НВР Чернат М.М.

Директор закладу:

Т.І.Тиханська

НАКАЗ

21 листопада 2022 року

№ ____/о

Про підсумки проведення 2-го етапу Тижня безпеки дорожнього руху

Відповідно до наказу по закладу освіти від 08.11.2022 року № 377/о «Про проведення 2-го етапу Тижня безпеки дорожнього руху» 14-20 листопада 2022 року проведено 2-й етап Тижня безпеки дорожнього руху. Класними керівниками 1-9,11-их класів 18 листопада 2022 року проведено єдиний національний урок на тему «Безпечна дорога додому» в рамках національного проєкту «Безпечна країна». Було організовано перегляд учнями online трансляції уроку, яка відбулася 18.11.2022, 10.00-16.00, на youtube каналі «Безпечна країна»: <https://youtube.com/c/Безпечнакраїна>. Учителі закладу пояснили дітям, що безпека на дорогах - це безпека життя. Цікавим урок був для школярів різного віку. Зокрема, учні початкових класів дізналися про основні правила поведінки дітей на дорозі та дорожні знаки, які регулюють рух пішоходів та транспортних засобів. Учні 9,11-их класів ознайомилися з етапами надання першої невідкладної допомоги у разі нещасного випадку чи ДТП. Під час проведення виховних заходів, класні керівники звернули увагу учнів на необхідність та правила носіння світловідбивачих елементів на одязі.

Класні керівники початкових класів під час онлайн-бесіди з батьками учнів акцентували увагу на проблеми щодо забезпечення захисту життя та здоров'я дітей в процесі дорожнього руху, обов'язкову наявність на одязі дітей світловідбивачих елементів, поліпшення засвоєння дітьми норм безпечної поведінки в довкіллі, особливості безпеки дітей під час військового стану.

Під час Тижня в 1-9,11-их класах проведено виховні заходи з питань повторення знань з безпеки дорожнього руху у формі бесід, вікторин, конкурсів, творчих робіт, заочних подорожей, уявних мандрівок, інсценізацій, рольових і сюжетних ігор, тематичних бесід та практичних занять з теми безпеки дорожнього руху тощо. Так у 1б класі (класний керівник Купріянова В.В.) проведено класну годину: «У школі Світлофора Моргайка», в 1г (класний керівник Полякова О.О.), 1в (класний керівник Ткачук О.А.) – подорож «Дітям про безпеку на дорозі». Класний керівник 1а класу Табальчук Л.М. організувала виготовлення учнями флікера для рюкзака, з яким учні

ходять до школи. Класні керівники Отліванова О.М. (2а), Зосім В.М. (2б) провели позакласний захід: «Мандрівка країною дорожніх знаків». Класний керівник 2в класу Горобець І.С. провела із своїми вихованцями Вікторину-змагання з дорожнього руху. Гру-вікторину: «Правила дорожнього руху знай – життя і здоров'я зберігай» в 2г класі провела класний керівник Кучмистенко Т.М. Другокласники із захопленням переглянули презентацію про безпеку дорожнього руху. Особливо сподобалося школярам розгадувати ребуси та кросворди на знання Правил дорожнього руху. Цікаві змістовні тематичні бесіди з правил дорожнього руху проведено в 3а, 3б класі (класні керівники Філіпінко Л.В., Сластьонова В.М.) - «Права та обов'язки пішоходів», в 3в (класний керівник Башкірова Ю.О.) - «Безпечний рух – твій вірний друг», в 3г (класний керівник Скринік Д.В.) - «Дисципліна на дорогах». Класні керівники Філіпінко Л.В. (3а), Сластьонова В.М. (3б), Скринник Д.В. (3г) для закріплення матеріалу виготовили колективну аплікацію у вигляді лепбуку «Правила ці знай - та завжди їх пам'ятай!». Класні керівники 4-их класів (Прокопова Л.Ю. (4а), Чампай В.П. (4б), Шевченко Л.В. (4в), Долока С.М. (4д) підготували і провели виховний захід: «Правила дорожнього руху знай – життя зберігай». Під час заходу обговорено основні причини дорожньо-транспортних подій, які трапилися з вини пішоходів, повторено знання про дорожні знаки та правила поведінки дітей на дорозі. Переглянуто тематичні відеоролики. З урахуванням вікових особливостей школярів проведено в 4г класі (класний керівник Вишневська І.В.) бесіду: «Безпека дорожнього руху – це життя». Виховний захід: «Безпека на дорозі – безпека життя» проведено в 5а, 5б класах (класні керівники Третьякова Н.М., Антонова С.В.). В 5в класі класний керівник Антонова Н.О. провела тематичну бесіду: «Безпека дітей під час дорожньо-транспортного руху». Брейн-ринг: «Правила дорожнього руху ти знай – життя своє зберігай» на базі шкільної бібліотеки з учнями 5г класу провела класний керівник Канарян С.В. Учні розв'язували ситуативні завдання щодо поведінки дітей під час дорожньо-транспортних подій військового часу та були ознайомлені з літературою з даної проблеми. В шостих класах були проведені наступні виховні заходи: «Знай правила дорожнього руху – зберігай здоров'я і життя» - 6б клас (класний керівник Богомолова Н.Б.), «Правила дорожнього руху знаєш – тож здоров'я зберігаєш» - 6в (класний керівник Губік М.Л.), «Коли вирушаєш у путь - завжди обережним будь!» - 6а, 6г (класні керівники Мурович Ю.С., Гордус Т.В.). Бесіда: «Безпечна дорога у вечірній час» проведена в 8г, 8в, 7г класах (класні керівники Журавльова С.В., Бойко І.А., Соф'янчук В.О.). Тематична вікторина з елементами бесіди: «Безпека на

дорозі – безпека життя» проведена в 7а класі, (класний керівник Оджубейська О.В.), година спілкування: «Знай та виконуй правила дорожнього руху» - 7б (класний керівник Ларіонова Т.І.). Виховний захід: «Будь обережним на дорозі» проведено в 8а, 8б, 9а класах (класні керівники Бричка І.С., Вільшанкова В.Ю., Дигас О.С.). Вікторина з Правил дорожнього руху: «Автомобіль, дорога, пішохід» проведена в 9б, 9в класах (класні керівники Похила В.Ю., Ковпак Т.В.). Класний керівник Зацепило І.О. (11а) провела тематичну бесіду: «Безпечна дорога додому». В 11б класі (класний керівник Андрєєва А.В) проведено годину спілкування: «Безпека на дорозі – безпека життя». В 9,11-их класах проведені індивідуальні та групові профілактичні бесіди з питань дорожнього руху з учнями, що мають велосипеди, роликові ковзани, скейти. Вчителями в рамках Тижня було організовано для учнів перегляд мультфільмів з теми безпеки дорожнього руху та проведено конкурс малюнків про правила дорожнього руху. Роботи учнів розміщено в батьківських чатах.

Завідуюча бібліотекою закладу освіти Ленів О.В. та бібліотекар Павлуша О.В. оформили в бібліотеці тематичну книжну виставку.

Педагог-організатор Горковенко О.М. та завідувача ЦДЮТ «Сузір'я» Доленюк Л.В. організували виставку дитячих малюнків з тематики безпеки дорожнього руху та виставили на сайті закладу кращі малюнки Тижня. Педагог-організатор Горковенко О.М. в рамках Тижня провела тематичну радіолінійку «Азбука доріг. Школа Світлофора». Завідуюча ЦДЮТ «Сузір'я» Доленюк Л.В. та педагог-організатор Горковенко О.М. підготували та провели для учнів 2 класу пізнавальну вікторину з дорожнього руху: «Безпека на дорозі - це життя» з використанням тематичного інформаційного стенду з правил дорожнього руху, який був розташований в фойє I поверху.

Сестра медична Куленко Л.В. в рамках Тижня провела для учнів 9,11-их класів консультації з надання домедичної допомоги постраждалим внаслідок ДТП.

В рамках Тижня відбулася зустріч учнів 5б, 9а, 9б класів з шкільним офіцером поліції Левандовським А.Є. та офіцером НПП в Кіровоградській області Гріненко В.В.

Практичний психолог Постика А.А. надавав класним керівникам консультативну допомогу з питань спілкування з дітьми, які потрапили в надзвичайні ситуації.

Виходячи з вищезазначеного,
НАКАЗУЮ:

1. Класним керівникам 1-11-их класів:

1.1. Продовжити цілеспрямовану виховну роботу в учнівських колективах з метою пропаганди дотримання правил дорожнього руху.

Постійно

1.2. Знайомити учнів з правилами надання першої долікарської допомоги при травмах та надзвичайних ситуаціях.

Постійно

1.3. В зв'язку з безпековою ситуацією проводити в режимі офлайн чи онлайн роз'яснювальну роботу з учнями та батьками з питань особистої безпеки під час військового стану, пандемії коронавірусу.

1.4. З метою популяризації знань з безпеки до 10.01.2023 року поновити інформаційні матеріали в класних Куточках безпеки.

2. Вчителям-предметникам постійно використовувати виховні можливості навчальних предметів для формування у школярів навичок здорового способу життя, безпечної поведінки в довкіллі, соціальному середовищі.

3. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директора з навчально-виховної роботи Чернат М.М.

Директор закладу:

Т.І. Тиханська

Класна година: «Дітям про безпеку на дорозі»
(1г клас, класний керівник Полякова О.О.)

Мета: закріпити та поглибити знання дітей з правил дорожнього руху; в ігровій формі навчати дітей правилам дорожнього руху; закріпити знання про призначення світлофора, його сигнали; розширити поняття дітей про правила безпечної поведінки на вулицях і дорогах; закріплювати вміння переходити дорогу, формувати звичку не порушувати ПДР, уникати небезпеки на дорозі, запобігати травматизму. Виховувати повагу до встановлених правил і бажання їх знати та виконувати; виховувати дисциплінованість пішохода, повагу і дбайливе ставлення до свого здоров'я і життя;

Учитель:

Продзвенів уже дзвінок, починається урок. Будем гарно працювати, щоб усе у світі знати. Усміхніться один одному, щоб приємно всім було нам працювати. Сьогоднішню класну годину ми почнемо з дружнього кола. Який у вас сьогодні настрій? Давайте посміхнемось один одному. Я бажаю вам дізнатися багато нового та цікавого під час класно години. Тож починаємо плідно працювати. На сьогоднішньому дружньому колі

ми будемо говорити про правила дорожнього руху та про безпеку на дорогах.

*-Наша школа і будинки,
в яких ми живемо,
розташовані біля
дороги.
По проїжджій частині
рухається транспорт.
Які транспортні засоби
можуть там рухатись?
- А вздовж проїжджої
частини – тротуар.
Для чого він
необхідний?*

Відомо, що найдорожчий скарб людини – це її власне здоров'я та життя. Незнання або невміння дотримуватися певних правил поведінки на дорогах, необережність призводять до втрати не тільки здоров'я, а й життя. Отже, сьогодні ми присвячуємо наш урок безпеці руху пішоходів та сигналам світлофора.

***Безпека – це стан, при якому ніщо кому - небудь
або чому-небудь не загрожує. До категорії
підвищеного ризику належать діти від 5 до 9
років. Ці діти енергійні, прагнуть до
самостійності, але часто не в змозі
забезпечити власну безпеку. Особливо, коли
повертаються зі школи додому!***

Учитель:

Пропоную вам **гру «Запитання-відповідь»**. Давайте пригадаємо: як називається людина, яка ходить, а не їде транспортом? *(відповіді дітей)*

Так. Це пішохід.

А людина яка керує транспортом? *Це водій.*

А людина яка їде в транспорті? *Це пасажир.*

Учитель:

Послухайте, будь ласка, вірш «Азбука міста»
Місто, в якому ми з тобою живем,
Можна по праву зрівняти з букварем.
Азбука вулиць, розкрившись для нас,
Місто уроки дає повсякчас.
Ось вона, азбука,— треба всю знати, —
Вздовж тротуару, глянь, знаки стоять.
Азбуку міста завчи до ладу,
Щоб не потрапити раптом в біду!

Учитель:

Про яку азбуку йдеться у вірші? Так, дорожню.

Коли вулицями почали рухатися автомобілі, тролейбуси, автобуси, то їм потрібно було дати мову. Коли людина вчиться читати, їй показують букви. З них складають слова, зі слів — речення. У дорожньої мови також є букви — знаки. Але їх не потрібно складати у слова. Один знак, одна дорожня буква означає цілу фразу — дорожній сигнал. Ці сигнали бувають різними. Одні попереджують водія або пішохода про небезпеку, інші — забороняють рух. А зараз робота в парах. На ваших партах є картки і потрібно кожній знайти пару. Працюємо.

Так що у вас вийшло? Правильно, дорожні знаки.

А зараз увага на дошку: погляньте. Що ви бачите? Так, також дорожні знаки. Давайте по черзі знайдемо кожна пара свій знак і прочитаємо назву (*по черзі біля дошки, читаємо разом. Обіграти ситуації на малюнках*)

Молодці, добре справились з завданням.

Учитель: А що допомагає нам на дорозі? Ви самі скажете, відгадавши загадку. Послухайте.

Хто від нещастя застерігає
І нам завжди допомагає
Так, щоб не трапилось біди,
Усім дорогу перейти? (*Світлофор*)
Це світлофор, наш добрий друг,
Він про безпеку дбає.
Погляне пильно навкруги:
Пускає чи спиняє?

Учитель: Світлофору вже більше трьохсот років. Він старший за автомобіль і почав свій трудовий шлях на залізниці.

Перші світлофори були незручними – поруч з ними стояла людина і міняла скло. Жовтого, попереджувачого сигналу не було. Його замінював свисток регулювальника. Тепер у великих містах працюють світлофори, яким допомагає електроніка

На червоний йти не можна:

Стережись і зупинись!

Жовтий світить - будь готовий!

На зелений не барись,

Вільний шлях, сміливо в путь!

Правила ці не забудь!

Учитель: Гра «Так чи ні?»

Зараз я перевірю, чи уважні ви пішоходи. На мої запитання відповідайте «Так» або «Ні».

- На червоне світло — проїзду немає? (**Так.**)
- Щоразу, йдучи додому, граємо ми на дорозі? (**Ні.**)
- Якщо ви дуже поспішаєте, то перед транспортом біжите? (**Ні.**)
- Ми завжди переходимо дорогу тільки там, де перехід? (**Так.**)
- Ми біжимо вперед так швидко, що не бачимо світлофора? (**Ні.**)
- На дорозі дуже весело грати, м'яч у ворота забивати? (**Ні.**)

Учитель:

Містом швидко мчать машини,

Мотоцикли і таксі.

І тому обов'язково
Треба знати нам усім:
Щоб не сталося біди,
Руху правила завжди
Кожен має пам'ятати
І других того навчати.

Треба всім не забувати,
Що дороги, де машини, -
Це не місце для розваги.
Там не можна пустувати
І футбольний м'яч ганяти –
Можна враз недоглядіти –
Й під машину залетіти.
Дітвора повинна знати:
на подвір'ї треба грати.

Гра – завдання «У королівстві Дорожніх знаків»

Учитель:

Коли по дорогах мчать автомобілі, тролейбуси, автобуси, навіть велосипедисти, то виникає потреба у спеціальній мові вулиць і доріг. Цією мовою з водіями і пішоходами розмовляють вулиці всіх країн світу. Це дорожні знаки або сигнали у вигляді круга, трикутника, прямокутника.

Такі знаки є на учнівських столах. Щоб потрапити у королівство необхідно їх розрізнити. На дошці таблиця «Дорожні знаки».

1. Попереджувальні знаки
2. Знаки пріоритету
3. Заборонні знаки
4. Наказові знаки
5. Інформаційно – вказівні знаки
6. Знаки сервісу

Учні демонструють знаки на столах, вказуючи їх назву і що вони означають.

Імітація руху велосипедистів

Учитель:

Одні велосипедисти їдуть дорогою, інші – узбіччям дороги, а хтось – просто тротуаром. Складається враження, що їхати можна де заманеться. Та виявляється це не так. Правилами дорожнього руху встановлено спеціальні правила для велосипедистів, але знають їх, на жаль, не всі.

Завдання. Уявіть собі перехрестя, на якому немає світлофора. Ви їдете дорогою на велосипеді, а з боку (тобто перпендикулярно) до вас наближається інший велосипедист. І як поступити? Хто кого має пропустити? Він вас чи ви його?

Двом учням пропонується зімітувати рух на велосипедах. Створюється аварійна ситуація – зіткнення. Учні обговорюють як повинні були проїхати велосипедисти і дійдуть висновку, щоб безпечно проїхати перехрестя, потрібно вивчити важливі правила для велосипедистів.

Ситуаційні завдання

На екрані завдання.

Завдання 1. Розглянь малюнок. Хто з велосипедистів порушує Правила дорожнього руху?

Завдання 2.

Розглянь малюнок. Хто на вашу думку, винен у цій аварії? Яке правило проїзду перехрестя порушив цей велосипедист.

Учні визначають, які правила потрібно використовувати при їзді до кожного із ситуаційних завдань і за допомогою вчителя підсумовують, що знаючи ці правила можна забезпечити собі повну безпеку життя.

Правила безпеки для велосипедистів

Учитель:

Усі колись мріяли про велосипед, а хто його має – звичайно любить їздити. І дорослі знають, що це є найкращий спосіб пересування, звичайно не на дуже далекі відстані. В той же час, він зовсім беззахисний перед іншими способами пересування. Якщо машина, зіткнувшись із велосипедистом, залишиться неушкодженою, то велосипеду вже добре дістанеться. Та й велосипед отримає травми. Тому перед тим, як сісти на велосипед, потрібно знати загальні правила безпеки для велосипедистів.

Із цими правилами ви вже знайомі, тому що неодноразово їх повторювали. Перевіримо чи зможете ви їх розмістити в порядку важливості використання.

Пам'ятай, що перебуваючи на дорозі, треба дотримуватися правил дорожнього руху, якщо ти пасажир, пішохід, а тим паче, водій велосипеда.

Учитель:

Руханка

Добре попрацювали ми з вами, тепер час і відпочити. Встали всі. І приготуємось до їзди.

– Покеруємо рулем велосипеда (*руками до себе, від себе*).

- Покрутимо педалі для швидкої їзди (*рухи ногами*).
- Повернемо наліво (*руками вліво*).
- Повернемо направо (*руками направо*).
- Подивимось чи немає перешкоди зліва, справа (*рухи головою*).

Учитель:

Порушення правил дорожнього руху пішоходами, пасажирями, водіями, спричиняє дорожньо-транспортні пригоди. У випадку таких ситуацій потрібно не розгубитися, заспокоїтися, оцінити ситуацію, покликати старших на допомогу і діяти згідно обставин. Якщо автомобіль перевернувся потрібно спробувати відкрити двері і вибратись назовні; відійти подальше в бік, поки не вибухнув автомобіль; вибиратись потрібно через розбите вікно, лобове чи заднє (впершись спиною в сидіння і вдаривши п'ятами в кут вікна). Якщо автомобіль впав у воду – вибиратись через розбите вікно. Якщо пожежа в автомобілі – негайно його покинути та відійти на відстань 15м. Перша допомога надається до приїзду швидкої допомоги.

Учитель:

Діти, ви молодці, знаєте як потрібно поводитися на вулиці, переходити дорогу. Ви повинні пам'ятати, що правила дорожнього руху дуже важливі. Не потрібно їх порушувати, тоді не буде нещасних випадків на дорозі, і ви виростите здоровими і щасливими.

Здоров'я – ніщо, коли воно є
і здоров'я все – коли його немає.

Це ж щастя, коли нічого не болить, коли можна вибігти на вулицю, покататися на велосипеді. За рік в Україні гине понад 5 тисяч людей, понад 30 тисяч отримують травми. Ці цифри примушують задуматись.

Надіюсь мої слова принесуть користь, заставляють вас задуматись і оцінити прекрасний дар, який називається - здоров'я.

Учитель: Діти станьмо у коло, візьмемось за руки та промовимо: «Я бажаю собі і всім людям на землі щасливої дороги!»

Гра – вікторина

«Правила дорожнього руху знай – життя і здоров'я зберігай»
(2г клас, класний керівник Кучмистенко Т.М.)

Мета: розширити знання учнів про правила дорожнього руху, дорожні знаки, світлофор та його призначення; розвивати пам'ять, мислення, кмітливість; виховувати вміння обережно поводитися на вулиці, берегти своє здоров'я..

Учитель:

Відомо, що найдорожчий скарб людини – це її власне здоров'я та життя. Незнання або невміння дотримуватися певних правил поведінки на дорогах, необережність дуже часто призводять до втрати не тільки здоров'я, а й навіть особистого життя. Таке трапляється з різних причин, але, особливо тоді, коли людина потрапляє на вулицю і не дотримується її законів. І, на жаль, частіше нещасні випадки трапляються з дітьми.

Хочу вам сказати, що навіть тисячі років тому вже існували правила дорожнього руху. Мисливці з давніх давен викладали позначки з гілочок на стежках, коли хотіли комусь повідомити про напрямок, в якому вони пересуваються.

Отже, поговоримо сьогодні про правила дорожнього руху і згадаємо те, що ви вже знаєте з попередніх занять.

На моніторі зашифровані слова («Світлофорик» і «Пішоходик»).

Гра «Дозволено, заборонено»

І проспекти, і бульвари, всі шумливі в наші дні.

Ти проходи по тротуару лиш по правій стороні.

Це ... (*дозволено*).

Пустувати тут, де люди ... (*заборонено*).

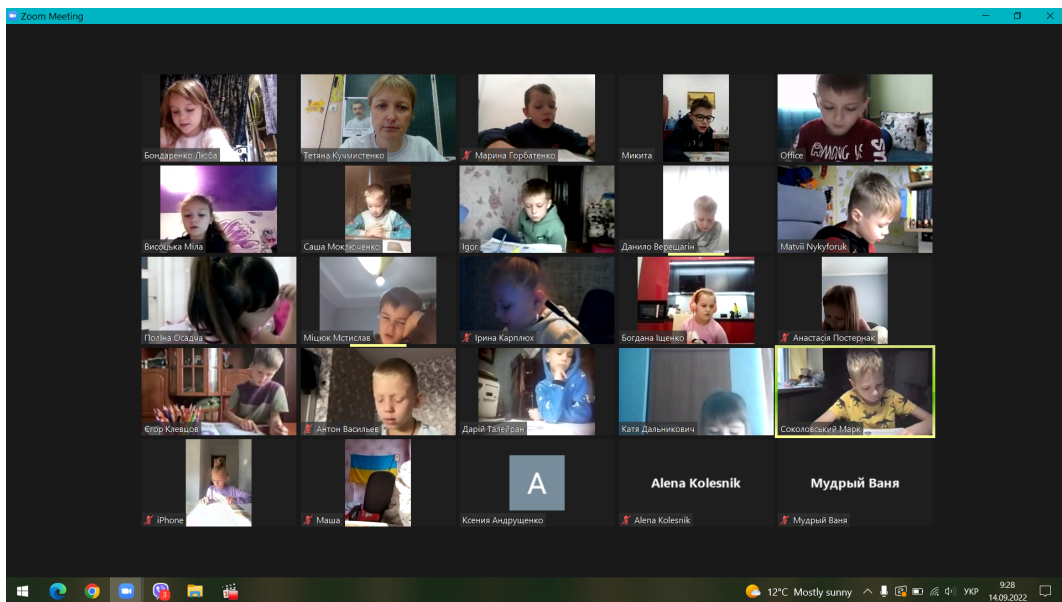
А бабусі дати місце, це... (*дозволено*).

Йти, коли червоне світло ... (*заборонено*).

На зелене навіть дітям йти ... (*дозволено*).

Дітям гратись на дорозі... (*заборонено*).

Знати правила дорожні це ... (*дозволено*).

Учитель:

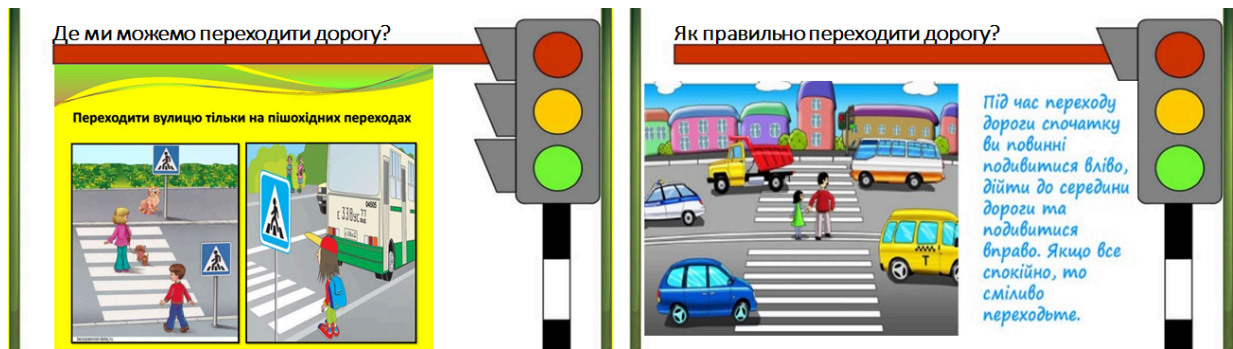
З цим завданням ви добре впоралися. А зараз проведемо невеличку розминку: ви повинні відгадати запропоновані загадки.

- Йде з села до села, А з місця не зрушить. (*Дорога*).
- Маленькі будиночки По місту біжать. А в цих будиночках Люди сидять. (*Автобуси, трамваї, тролейбуси*).
- Я не їм вівса, ні сіна, Дайте випити бензину. Усіх коней обжену, Кого хоч наздожену. (*Машина*).
- Підморгне зеленим оком – ми йдемо, Підморгне червоним оком – стоїмо. (*Світлофор*).

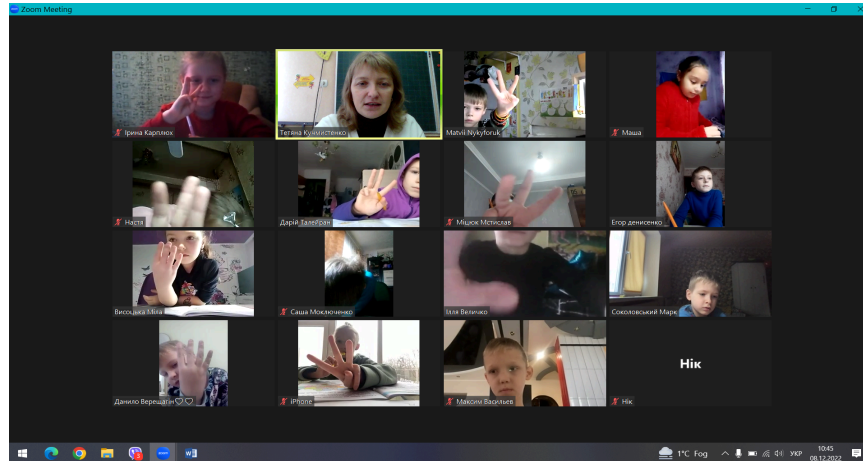
Вікторина «Вулиці нашого міста»

- Які будинки на вулиці, де знаходиться наша школа?
- Який рух на нашій вулиці – односторонній чи двосторонній?
- Де повинні ходити пішоходи? Де повинні їздити машини?
- Де і як потрібно переходити вулицю?

- Скільки і які знаки світлофора ви знаєте?

- Чи можна гратися на вулиці?

Учитель:

А зараз проведемо для вас невеличкий екскурс у минуле.

1-й учень:

Ще у далекі часи з появою перших кінних упряжок, виникло безліч проблем. По дорозі вони рухалися назустріч один одному, візники не бажали поступатися дорогою пішоходам. В результаті чимало потрапляли під колеса, отримували травми. Тоді було придумано перші правила дорожнього руху. Як ви думаєте які?

Учні дають відповіді: встановили правосторонній рух, на перехрестях з'явилися регулювальники, які стежили за рухом транспорту).

2-й учень:

А чи знаєте ви, що першим правила дорожнього руху ввів ще Петро І.

І він же видав указ про покарання за порушення цих правил.

3-й учень: Пізніше, коли з'явилися перші автомобілі, придумали перші світлофори.

Чи може хто-небудь сказати, коли і де поставили перший світлофор?

4-й учень:

Перший світлофор з'явився в 1924 році на вулицях Ленінграда. Він мав форму круга із стрілкою і був встановлений в самому жвавому місці руху міського транспорту.

Гра «Вгадай, який знак»

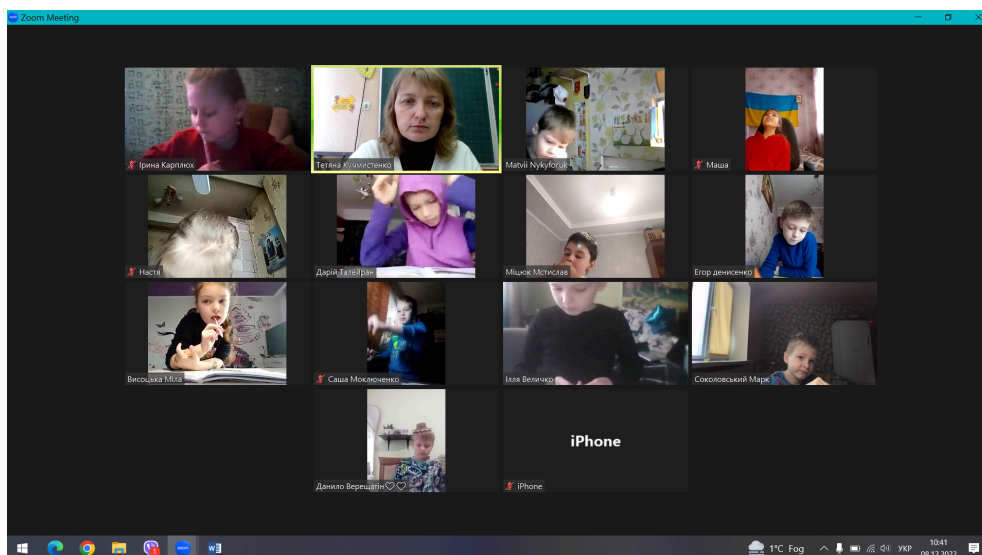
Матеріали та обладнання: таблички з дорожніми знаками.

Хід гри: – Шановні учасники, послухайте невеличкі віршики про дорожні знаки і відгадайте, який це знак.

- 1). Подивись, ось перед нами – Знак трикутний з дітлахами, Знак цей, брате, застережний, Треба бути обережним! (знак «Діти»)
- 2). Переходити нам слід, Тільки там, де перехід. А доріжку пішохідну, Наче зебру, добре видно. (знак «Пішохідний перехід»)
- 3). І автобус на зупинку На одну прибув хвилинку. Є закон, а не порада – Він стоїть, і ти постій. Ані спереду, ні ззаду, Обійти його не смій! (знак «Місце зупинки автобуса»)
- 4). Он заправка. І машина Вип'є з три відра бензину. Поможи ж ти бак налити, Якщо хоче вона пити. (знак «Автозаправка»)
- 5). Ось велике перехрестя, Ген за ним до школи вхід. Ось подивись, тут для пішоходів Є підземний перехід. (знак «Підземний пішохідний перехід»)
- 6). Машини мчать на швидкостях, А ось назустріч знак: Зображено на ньому поїзд, Ну що ж це є за знак? (знак «Залізничний перехід»)

Учитель:

Молодці, я бачу, що ви всі дуже добре знаєте дорожні знаки. Адже ви зустрічаєтесь з ними щодня, коли ідете в школу. А зараз проведемо фізхвилинку на увагу.

Я перевірю, чи вмієте ви бути уважним і чи знаєте сигнали світлофора.

(Проводиться гра, учитель «переключає» сигнали на світлофорі. На зелений діти легенько притоптують ногами, на жовтий – плещуть в долоні, на червоний – сидять тихо.)

І знову невеличкий екскурс в стародавнє минуле.

5-й учень:

Ще задовго до появи справжнього автомобільного транспорту люди не тільки ходили пішки, а й їздили, бо коні були завжди. Міцно сиділа в сідлі людина і в руках тримала віжки, часто смикала їх. Кінь швидко скакав туди, куди веліла їй людина.

6-й учень: Минав час, але нещасних випадків не зменшувалось. І тоді люди самі вирішили: треба розділити потоки їздових і пішоходів. Мостили дороги і будували спеціальні доріжки для пішоходів, які називали французьким словом «тротуар».

7-й учень: А колись, щоб позначити безпечний перехід через болото, річку, струмок, люди втикали лозинки – позначки. Саме на такі позначки схожі і сучасні переходи. Їх сьогодні називають «зебра».

Всі разом:

Повторюйте всі на світі правила дорожні,
Бо без них, ой, люди добрі, прожити не можна!

Виховний захід: «Безпечна дорога додому»

(4д клас, класний керівник Долока С.М.)

Мета: формувати вміння та навички безпечної поведінки пасажирів легкового і вантажного автомобілів: користуватися засобами безпеки легкового автомобіля, додержуватися правил перевезення пасажирів у вантажному автомобілі; сформувати вміння розпізнавати знаки, якими позначають небезпечні вантажі; розвивати потреби додержуватися Правил дорожнього руху; виховувати культуру поведінки на дорозі.

Обладнання: сигнальні картки кольорів світлофора, дорожні знаки, малюнки автомобілів, завдання для гри «Сигнал», приклади ситуацій, картки із завданнями, мультимедійна презентація.

Хід заходу

Перевірка готовності учнів до роботи, налаштування на активну працю.

Вправа «Світлофор»

Учитель «вмикає» (показує картки відповідного кольору) сигнали світлофора та коментує:

- о **червоний сигнал світлофора** - заспокоїтися, встати біля парт;
- о **жовтий сигнал світлофора** - увага, налаштуватися на роботу;
- о **зелений сигнал світлофора** - побажати одне одному плідної праці та гарного настрою.

Учитель:

З кожним роком ви, діти, підрастаєте і стаєте більш самостійними, ви ходите до школи, користуєтесь транспортом.

І тому ви повинні знати правила дорожнього руху. Наш виховний захід сьогодні називається «Безпечна дорога додому», ми будемо подорожувати в країну БЕЗПЕКИ, зупиняючись на різних станціях.

Неважко вивчити правила, набагато важче кожен день їх дотримуватись. Незнання або невміння дотримуватись певних правил, необережність часто призводять до втрати не тільки здоров'я, а й навіть життя. І, на жаль, часто нещастя трапляються з дітьми.

Надворі зима чи спека,
Любіть себе та інших поважайте,
своє життя й здоров'я бережіть
І правильну дорогу вибирайте,
Якщо бажаєте до старості дожити.
Щоб не спізнитися, ви не поспішайте,
Раніше вийдіть, щоб спокійно йти.
Летять машини, Швидкість в них висока.
Миттєво транспорт цей не зупинить.
І хоч дорога, може, й не широка,
Та через неї, діти, не біжіть.
Спіткнутись можна чи перечепитись...
Летять машини, вам не сила встать ...
Автомобіль не може зупинитись,
Страшне нещастя може вас спіткати.
Дорогу виберіть до рідної вам школи,
Щоб світлою й безпечною була.
І навіпростець теж не ходіть ніколи,
Собі та іншим не бажайте зла.

Станція «Безпечна»

Розгляд малюнків і аналіз небезпечних ситуацій.

Подивіться на малюнки, які ПДР порушили діти

Висновок вчителя:

Закон вулиць суворий. Він не любить тих, хто не виконує правил.

Учитель:

А зараз послухайте вірш-загадку.
Не дракончик він, не джин,
Має він три світлих ока,
Але дивиться одним,
Два завжди відпочивають,
А одне ніяк не спить .

Кольори всі різні мають,
Кожне полум'ям горить,
То червоне, то зелене, Жовте сонечком блищить.
Так, дійсно, це світлофор.

Учитель:

Діти, а чи знаєте ви чому світлофор назвали світлофором? Послухайте. Слово це складене з двох частин: світло і фор, що означає «світло», зрозуміло, а ось що означає слово «фор». Це слово походить від грецького «форос» і означає «той, що несе», або «носій». Отже, світлофор – це носій світла, той, що несе світло, причому трьох різних кольорів.

Світлофору вже більше трьохсот років. Він старший за автомобіль і почав свій трудовий шлях на залізниці. Перші світлофори були незручними – поруч з ними стояла людина і міняла скло. Жовтого, попереджувального сигналу не було. Його замінював свисток регулювальника. Тепер у великих містах працюють світлофори, які самі можуть пропускати транспорт, їм у цьому допомагає електроніка.

Гра «Сигнал»

Учитель читає запитання, учні відповідають за допомогою заздалегідь підготовлених сигнальних карток або лего (наприклад, зелена - так, червона - ні) (якщо дистанційне заняття, то так - права рука, ні – ліва рука).

1. Якщо горить жовтий або червоний сигнал, йти не можна, навіть якщо на дорозі немає машин (*Так*)
2. Пішоходи можуть переходити дорогу лише по пішохідних переходах (*Hi*)
3. Перш ніж зійти з тротуару на проїжджу частину з двобічним рухом, необхідно оглянути проїжджу частину, упевнившись у повній безпеці початку руху (*Так*)
4. Пішоходи повинні очікувати автобус, тролейбус, трамвай, автомобіль таксі на посадкових майданчиках (*Так*)
5. На трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, починати перехід проїжджої частини дороги дозволяється до повної зупинки трамвая (*Hi*)
6. Рухатися на велосипеді по дорозі дозволяється з 12 років (*Hi*)
7. Якщо велосипедна доріжка перетинає дорогу поза перехрестям, велосипедист повинен пропустити інші транспортні засоби, що рухаються по дорозі (*Так*)

8. Велосипедист може перевозити двох пасажирів *(Hi)*
9. Під час руху велосипедист може триматися за інший транспортний засіб *(Hi)*
10. Дозволяється перевозити дітей, які не досягли 12-літнього віку, на передньому сидінні легкового автомобіля у спеціальному дитячому сидінні *(Так)*
11. Найнебезпечніше для пасажирів місце у салоні легкового автомобіля - переднє сидіння поруч із водієм *(Так)*
12. Під час переходу проїжджої частини або руху по ній пішоходи повинні бути уважними *(Так)*

Учитель:

За статистикою, щогодини на дорогах світу гине дев'ятеро дітей. У тридцяти випадках зі ста їхня загибель пов'язана з їх власною неправильною поведінкою на дорозі, а не з помилкою водія.

Чому так відбувається?

Що треба робити для того, щоб дороги стали безпечнішими?

На автомобільних дорогах будь-якої країни можна побачити різноманітний транспорт, який відрізняється маневреністю, швидкістю руху, що створює перешкоди і незручності на їхньому шляху, а отже й небезпечні ситуації. Ситуацію ускладнюють і пішоходи. Всі вони є учасниками дорожнього руху (особа, яка бере безпосередню участь на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин).

Полегшити учасникам руху сприйняття й оцінку обстановки можуть знання правил дорожнього руху в поєднанні з нормальною організацією дорожнього руху.

Безпека – це стан, при якому ніщо кому - або чому-небудь не загрожує.

Учитель:

Від кого або від чого залежить безпека на дорозі?

Вислухавши відповіді дітей, педагог малює на дошці «Трикутник безпеки» та на його прикладі наголошує на тому, що на безпеку на дорозі впливають:

1. стан доріг (вони мають бути безпечними),
2. стан транспортних засобів (автомобілі мають бути безпечними)
3. поведінка людей (вона має бути безпечною та відповідальною).

Станція «Рухлива»

Інтерактивна гра «Подорож»

Учитель:

Діти запрошую вас у цікаву подорож. Для того, щоб вирушити в

подорож, нам необхідно обрати транспорт.

Називайте, хто на якому транспорті буде подорожувати?

- Що необхідно нам знати, вирушаючи у дорогу! (*Правила дорожнього руху*)
- А навіщо нам їх знати? (*Щоби подорож була безпечною*)
- Зараз я прошу вас підвестися, тому що ми будемо грати. Я буду називати певні дії, і ми всі разом будемо їх виконувати. Всі готові? Рушаймо!
- По автомобілях! (*діти сідають за парти*)
- Плавню, спокійно, але надійно закриваємо двері! (*діти демонструють, як вони закривають дверцята*)
- Обов'язково, пристібаємо ремінь безпеки! (*діти роблять руками відповідні рухи*)
- Оглядаємось навколо! (*діти озирються на всі сторони*)
- Заводимо мотор! (*діти озвучують і показують, як вони заводять мотори*)
- Натискаємо на газ! (*діти демонструють відповідні рухи*)
- Поїхали!

Історія про шлях до школи

Данилко взяв ранець і вирушив до школи. Всі люди йшли по тротуару, він теж. (*Діти мають відреагувати оплесками*).

Пішоходи зупинилися, підійшовши до проїжджої частини. На невеликій відстані, повільно рухалася вантажівка і Данилко вирішив, що встигне перебігти. (*Діти мають відреагувати тупотом ніг*)

Діти, а про що ви попереджаєте Данилка?

Рухаючись далі Данилко вирішив читати назви на всіх вивісках, які йому зустрінуться. Та йому не дуже це вдавалося, бо він весь час на когось або на щось натикався.

Чому так відбувалося? (*Учитель вислуховує відповіді і нагадує правила, як необхідно рухатися по тротуару*).

Часу до початку уроків залишалось мало і Данилко вирішив поспішати. А попереду ще одна дорога. Хлопець стрімко направився до пішохідного переходу. (*Пауза*)

Світлофор привітно всім моргав своїм червоним оком. Данилко оглянув дорогу – машин не було видно. Побіжу, – вирішив хлопець. (*Діти мають відреагувати тупотом ніг*)

А зараз, що неправильно робив Данилко? (*відповіді дітей*)

А ось і школа! З вашою допомогою Данилко безпечно добрався до школи. А могла би статися і біда. Сьогодні ми часто чуємо, що діти потрапляють у ДТП.

Станція «Пазли»

Учням потрібно скласти пазл: дорожній знак і пояснення до відповідного знаку.

Станція «Ситуативна»

Учитель: А зараз завдання буде складнішим. Вам потрібно розв'язати задачі, але не такі, як на уроках математики. Задачі ситуативні.

Ситуація 1

На свій день народження Денис отримав від батьків довгоочікуваний подарунок – мотоцикл. Хлопцеві здалося, що керувати ним дуже легко, і наступного дня він запропонував своїй однокласниці покататися. Дівчина відмовилася.

Чи правильно вона вчинила?

Відповідь. Дівчинка повинна з'ясувати: чи обладнано мотоцикл сидінням, ручкою і підставкою для ніг; чи має водій права; чи є захисні шоломи для водія і пасажирів; чи виповнилося пасажирам 12 років.

Ситуація 2

Сталося це вранці, якраз у годину «пік», коли багато людей вирушають у своїх справах: діти - в школу, а дорослі – на роботу.

Хлопчик дуже поспішав, щоб не запізнитися на урок. Вистрибнув із автобуса, глянув ліворуч – і мерщій через дорогу. Але не помітив, що з-за рогу будинку виїхав легковий автомобіль. Водій побачив хлопчика, коли зупинити машину вчасно було вже не можливо. Заскрипіли гальма, та машина продовжувала рух. Водій спробував взяти ліворуч, але там – зустрічний потік транспорту... З важкими травмами хлопчика забрала «швидка».

Хто винен у цій ситуації? Як потрібно обходити транспортні засоби?

Відповідь. У цій ситуації винен хлопчик, тому що він не переконався в безпеці на дорозі. Автобус, автомобіль, тролейбус потрібно обходити ззаду, а трамвай спереду, щоб бачити трамвай, який їде назустріч.

Ситуація 3

Дівчинці при поверненні зі школи додому, необхідно перейти дорогу. Побачивши знак «Діти», вона впевнено закрокувала через проїзну частину. Чи правильно зробила дівчинка? Якщо ні, то чому?

Відповідь: Знак «Діти» не дає переваги пішоходу при переході дороги. Дівчинці потрібно було зупинитися на тротуарі, глянути ліворуч і, лише переконавшись, що смуга руху вільна, дійти до середини дороги. Зупинитися на осьовій лінії, подивитися праворуч і закінчити перехід, якщо немає машин.

Станція «Фізкультурна». Фізкультхвилинка

Вчитель показує знаки, а учні виконують різні дії в залежності від того, який знак показаний.

- «Пішохідний перехід» (*крокують на місці*),
- «Рух пішоходів заборонено» (*стоять на місці*),
- «Залізничний переїзд із шлагбаумом» (*гудуть «ту-ту»*),
- «Слизька дорога» (*гойдаються з ноги на ногу*),
- «Підземний перехід» (*крокують на місці навприсядки*).

Станція «Загадкова»

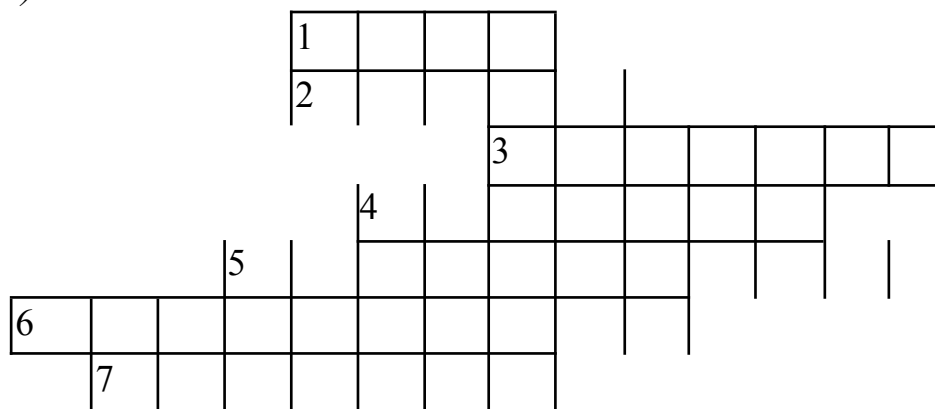
Відгадайте загадки.

1. Кінь залізний, гумою підкований. (*Автомобіль*)

2. Яка тварина втекла із зоопарку, щоб лежати серед дороги? (*Зебра*)
3. Які островці розташовані не на воді, а на суходолі? (*Острівці безпеки*)
4. Підморгне зеленим оком - ми йдемо, підморгне червоним оком — стоїмо. (*Світлофор*)
5. Мій рогатий кінь двоногий
Добре знає всі дороги.
Як захочу - він стоїть,
А скажу - то побіжить. (*Велосипед*)

Станція «Кросфордна»

1. Дорожній знак, який попереджує про обов'язкову зупинку. (*Stop*)
2. Людина, яка керує автотранспортом. (*Водій*)
3. Що встановлюють перед переїздом через залізничну колію? (*Шлагбаум*)
4. Частина дороги, призначена для руху пішоходів. (*Тротуар*)
5. Місце, де перехрещуються дороги і вулиці. (*Перехрестя*)
6. Який чудовий гарний дім,
І вікна світяться у нім.
Взуття із гуми носить він
І головне, він п'є бензин! (*Автомобіль*)
7. Ділянка проїжджої частини, призначена для руху пішоходів через дорогу. (*Перехід*).

Станція «Юних інспекторів дорожнього руху»

1. Де повинні ходити пішоходи? (*По тротуару*)
2. Що таке перехрестя? (*Місце, де перетинаються вулиці*)
3. Що таке пішохідний перехід? (*Місце, де пішоходи можуть переходити вулицю*)
4. Де пішоходи можуть переходити вулицю? (*У місцях, де є «зебра», дорожній знак «Пішохідний перехід» або світлофор*)
5. Як позначають пішохідні переходи на вулицях міста? (*Білою фарбою*)

наносять
перехід»)

широкі лінії, а також знаком «Пішохідний

6. Які сигнали має світлофор? *(Червоний, жовтий, зелений)*
7. Що означає червоний сигнал світлофора? *(Забороняє рух)*
8. Що означає жовтий сигнал? *(Потрібно приготуватися переходити вулицю чи зупинитися посередині і чекати зеленого сигналу)*
9. Що означає зелений сигнал світлофора? *(Дозволяє рух).*
10. Де можна кататися на велосипеді? *(На дитячому майданчику, у дворі)*
11. Чому не можна кататися на велосипеді по тротуару та проїжджій частині? *(На тротуарі це заважає пішоходам, а на проїжджій частині можна потрапити під машину).*
12. Чому не можна виходити на вулицю та гратися на дорозі? *(Там їздять багато машин, можна потрапити під машину).*
13. Чому не можна визирати з вікна чи висовувати руки, коли їдете в автобус, тролейбусі або трамваї? *(Це дуже небезпечно, може зачепити машина, що проїжджає повз).*
14. Що робить регулювальник? *(Керує рухом на перехресті).*

Станція «Всезнайка»

Учитель: Назвіть одним словом.

1. Прилад, що вказує на відстань, яку проїхав автомобіль. *(Лічильник)*
2. Місце знаходження водія в автомобілі. *(Кабіна)*
3. Рідина, яку застосовують для роботи двигуна. *(Бензин)*
4. Частина дороги, призначена для руху пішоходів. *(Тротуар)*
5. Основний механізм автомобіля. *(Двигун)*

Гра «Дозволено-недозволено»

І проспекти, і бульвари —

Всі шумливі в наші дні,

Ти проходи по тротуару

Лиш по правій стороні!

Пустувати тут, де люди, — ... *(заборонено)*

Стань взірцевим пішоходом!

Це — ... *(дозволено).*

Як заходиш до трамвая,

Краще уперед пройди,

Не крутись, це заважає,

Стій спокійно чи сиди,

їхать «зайцем» — знають всі

Це — ... *(заборонено).*

А бабусі дати місце —
Це — ... (дозволено).
Якщо ти гуляєш десь там,
Бігаючи, не забудь:
Переходиш перехрестя —
Особливо пильним будь.
Йти, коли червоне світло, — (заборонено)
На зелене навіть дітям
Йти ... (дозволено).

Виховний захід: «Безпека на дорозі – безпека життя»

(5а клас, класний керівник Третьякова Н.М.)

Мета: збагачувати знання дітей новою інформацією про дороги і Правила дорожнього руху. Розширювати поняття про дорогу, перехрестя, дорожню розмітку й елементи дороги та пішохідний перехід. Розвивати вміння і навички свідомо дотримуватися Правил дорожнього руху, щоб уникнути травматизму і нещасних випадків. Виховувати повагу до встановлених правил і бажання їх знати та виконувати.

Обладнання: малюнки доріг, перехресть, пішохідних переходів; таблиці.

Учитель:

Колись, ще у сиву давнину, дороги були зовсім не такі, як сьогодні. Вони були витопані ногами людей і більше нагадували широкі стежки, що слугували шляхами сполучення і засобом пересування з одного місця в інше. Кожна така дорога вела до осель, де жили люди. Згодом люди зрозуміли, що рівна дорога краща, ніж з горбами та ямами, бо по ній легше пересуватися. Тому почали вирівнювати стежки, що ними часто ходили дорослі та діти. Так з'явилися перші дороги.

А коли люди приручили коней, винайшли колесо та зробили підводи, щоб їздити на них і вантажі возити, то дороги стали першою необхідністю. Тоді люди зрозуміли, що дорога потрібна рівна і тверда, щоб її не розмивали дощі, а отже, і не ламалися колеса. Згодом вони почали прокладати дороги з твердим покриттям, тобто з каменю, щоб їздити по них було безпечно, щоб не перекинутися самим і не перекинути вантаж. По таких дорогах їхали кінями, йшли пішки люди. На них не було жодної розмітки і призначалися вони для всіх одразу.

Перші дороги були вузькі, проте міцні. Фрагменти деяких перших римських доріг збереглися до наших днів. Тоді не існувало Правил

дорожнього руху, тому що в ті часи ще не було машин, автобусів та інших транспортних засобів. А що ж являє собою сучасна дорога?

Дорога — це смуга землі, по якій їздять транспортні засоби і ходять люди; штучно створений засіб для пересування, сполучення. Це будь-яка вулиця, провулок, проспект, шосе, естакада по всій ширині, включаючи тротуари, узбіччя, роздільні смуги.

Які бувають дороги?

Дороги бувають головні і другорядні.

З яких елементів складається дорога?

Кожна дорога складається з проїжджої частини, по якій рухаються тільки транспортні засоби, і тротуару (узбіччя), по якому ходять пішоходи. Тротуар може прилягати безпосередньо до проїжджої частини, а може відділятися газоном від неї. Тротуари, як правило, є у населених пунктах, тобто у містах і в селах. А от узбіччя — за містом і завжди знаходиться безпосередньо біля проїжджої частини.

Дороги бувають такі широкі, що по них можуть їхати машини у декілька рядів в один бік і по декілька рядів у протилежний бік. Тому для кожного ряду машин виділена своя смуга проїжджої частини, а щоб її було видно, то на ній малюють смугу, яка називається роздільною, бо розділяє дорогу на частини.

Роздільна смуга — це елемент дороги, поздовжня лінія, яка розділяє суміжні проїжджі частини і не передбачає зупинки транспортних засобів.

Як називають перехрещення доріг?

Дороги можуть зустрічатися і пересікатися, бо нині їх так багато у кожній країні, що без цього просто неможливо. Тому ті місця, де зустрічаються і пересікаються дороги, називаються перехрестями. Це найнебезпечніші ділянки дороги, на яких треба бути досить уважними, щоб не скоїти аварії.

Перехрестя — це місце перетину, розгалуження двох і більше доріг. Перехрестя бувають х (ікс-подібні), т (те-подібні), + (хрестоподібні).

Яких правил необхідно дотримуватися при переході дороги?

Широку дорогу, по якій мчать автомобілі на великій швидкості, треба людям переходити, оскільки з обох боків дороги розташовані будинки, школи, магазини, місце роботи. А для цього існують спеціально виділені знаками або дорожньою розміткою частини дороги. І називаються ці частини дороги — пішохідний перехід. Це ділянка проїжджої частини, позначена знаками або розміткою «зебра», по якій здійснюється перехід через дорогу.

А щоб люди не потрапили під колеса автомобіля, існують Правила дорожнього руху, які треба знати і завжди їх виконувати, оскільки від уміння дотримуватися їх залежить життя кожного з нас. Та дороги і правила пересування по них не завжди були такими, як сьогодні, і виникли вони не так уже й давно. А змусили людей написати Правила дорожнього руху дорожньо-транспортні пригоди, які почалися відтоді, як люди почали їздити кіньми. З кожним роком візочків, колясок, екіпажів ставало все більше, а їхали вони швидко і як кому заманеться, тому часто почали наїжджати одне на одного і на пішоходів, котрі також рухалися тією самою дорогою. Ніхто нікому не хотів поступатися, а тому часто хтось гинув під копитами коней і під колесами. А коли винайшли автомобіль, то таких прикрих пригод, які закінчувалися каліцтвом або й смертю, ставало все більше. І ніякої гарантії безпеки руху не було, тому правила стали необхідністю. Отак їх і придумали.

Домовилися спочатку про те, що рух має бути правостороннім — переважно у країнах Європи. А от в інших, навпаки, — лівосторонній. Зокрема, в Англії він лівосторонній і донині. Згодом у містах зробили для людей тротуари, які відділялися від проїжджої частини, і були вони спочатку дерев'яні. І ходити по них теж домовилися з правого боку, щоб не натикатися один на одного.

Тепер люди були у більшій безпеці, бо на тротуар заїжджати було заборонено та й незручно, адже тротуар був вищий від проїжджої частини дороги. І так з кожним роком Правила дорожнього руху вдосконалювалися, щоразу додавалося щось нове.

З часом виникла потреба навчати їх дітей ще змалку, щоб бути в безпеці, бо сьогодні швидкість транспортних засобів надзвичайно зросла. Як бачимо, Правила дорожнього руху обов'язкові для виконання, і кожен має знати їх та виконувати, щоб зберегти не лише своє життя і здоров'я, а й інших людей.

Вікторина «Чи знаєш ти правила дорожнього руху?»

1. Для чого існують правила дорожнього руху? (*Правила дорожнього руху існують для того, щоб на вулицях не виникали аварійні ситуації, вони слугують для безпеки пішоходів і водіїв*)
2. Як треба переходити регульоване та не регульоване перехрестя? (*Уважно подивитись на світлофор і переходити тільки на зелене світло. Пересвідчитись, щоб поблизу не було машини, починаючи перехід, подивитися ліворуч, а дійшовши до середини дороги, - праворуч*)
3. Чому небезпечно переходити дорогу біля крутого повороту? (*Тому що з-за*

повороту може несподівано виїхати автомобіль)

4. Розкажіть, як треба поводитися на вулиці, якщо ви йдете в групі (*Треба вишикуватись парами, дорослі обов'язково мають супроводжувати групу, в руках у них мають бути червоні прапорці*)
5. Чому не можна відволікати водія під час руху автомобіля? (*Водій постійно повинен стежити за світлофором, дорожніми знаками й уважно дивитися на дорогу*)
6. Які автомобілі обладнують сигналом типу «сирена» із синім або червоним блимаючим маячком? (*Пожежні машини, швидка допомога, поліцейські машини*)
7. Навіщо потрібні дорожні знаки? (*Дорожні знаки допомагають регулювати й організовувати рух пішоходів і машин*)
8. На які групи діляться дорожні знаки? (*Дорожні знаки бувають попереджувальні, заборонні, наказові та інформаційно-вказівні*)
9. Яку форму мають попереджувальні знаки, про що вони повідомляють? (*Попереджувальні знаки мають форму трикутника білого кольору з червоним обводом, вони попереджають водіїв і пішоходів про можливу небезпеку*)
10. Де встановлюють знак, на якому намальовані діти? (*Цей знак встановлюють біля шкіл, дитячих садків і оздоровчих таборів*)
11. Про що повідомляють заборонні знаки? (*Заборонні знаки забороняють певні дії водіїв та пішоходів*)
12. З якого віку учням дозволяється їздити на велосипеді по вулицях? (*На велосипеді вулицями дозволяється їздити дітям, яким виповнилося 14 років*)
13. Де можна навчитися їздити на велосипеді? (*Вчитися їздити на велосипеді можна лише в тих місцях, де немає автомобільного руху*)
14. Яким боком вулиці чи дороги в нас рухається транспорт? (*У нашій країні правосторонній рух*)
15. Частина дороги, призначена для руху пішоходів через проїжджу частину... (*пішохідний перехід*)
16. Особа, яка керує транспортним засобом...(*водій*)
17. Написи та лінії на проїжджій частині...(*дорожня розмітка*)
18. Пристрій для регулювання руху в певних напрямках... (*світлофор*)
19. Дорожня розмітка може бути двох видів, а саме: горизонтальна та...(*вертикальна*)
20. Для введення обмежень в русі застосовують ...(*заборонні дорожні знаки*)

21. Пішохідний світлофор, на відміну від звичайного, має тільки ...*(два сигнали червоний та зелений)*
22. Загальною ознакою попереджувальних дорожніх знаків є ...*(трикутник з червоною облямівкою та білим фоном)*
23. Працівник патрульної поліції, який регулює дорожній рух...*(регулювальник)*
24. Транспорт, який стоїть обходити тільки...*(позаду)*
25. Нормативний документ, який встановлює порядок дорожнього руху на всій території України...*(правила дорожнього руху)*
26. Учасниками дорожнього руху є: водій, пішохід та...*(пасажир)*
27. Чорні та білі лінії та смуги, нанесені на стовпи та огорожі ...*(вертикальна дорожня розмітка)*
28. Світлофор з символами людини...*(пішохідний світлофор)*
29. Інформують про розміщення об'єктів сервісу...*(знаки сервісу)*
30. Звичайний світлофор має три сигнали, а саме: червоний...*(жовтий та зелений)*
31. Дорожня розмітка може бути двох видів, а саме вертикальна та ...*(горизонтальна)*
32. Загальною ознакою заборонних знаків є...*(коло з червоною облямівкою та білим фоном)*
33. За розташуванням розрізняють два види світлофорів, а саме: горизонтальні та ...*(вертикальні)*
34. Особа, яка перебуває у транспорті, проте, не керує ним...*(пасажир)*

Вправа «Виправ помилки»

За вірну відповідь команди отримують 2 бали.

1. Учасниками дорожнього руху є: автомобіль, пасажир та водій. *(Пішохід)*
2. Пішохід – людина, яка використовує транспортний засіб і знаходиться у ньому, але не причетна до керування ним. *(Пасажир)*
3. Горизонтальна розмітка наноситься на стовпи та огорожі, а вертикальна – на дорогу та бордюри. *(Навпаки)*
4. Заборонні знаки мають загальну ознаку – трикутник з червоною смугою та білим чи жовтим фоном всередині. *(Круг)*
5. Пішохідні світлофори мають три сигнали з силуетом людини, а саме: червоний, жовтий та зелений. *(Два сигнали, жовтий відсутній)*
6. Інформаційно-вказівні знаки мають загальну ознаку – круг з червоною смугою та білим фоном всередині. *(Заборонні)*

7. Щоб перевозити людей у кузові автокрана необхідне посвідчення водія категорії «С». *(Не можна перевозити людей у кузові автокрана)*
8. Транспортний засіб, що стоїть необхідно обійти спереду, переконавшись, що водій не починає рух. *(Транспортний засіб необхідно обходити позаду)*
9. Заборонні знаки інформують учасників дорожнього руху про розташування об'єктів обслуговування. *(Знаки сервісу)*
10. Розрізняють три види дорожньої розмітки: горизонтальна, вертикальна, пішохідна. *(Два види дорожньої розмітки, пішохідна – це вид горизонтальної розмітки)*

Учитель:

Жити у великому місті і не знати правил дорожнього руху неможливо. Щоб зберегти життя, уникнути неприємних ситуацій на дорозі, слід знати ці правила й завжди їх дотримуватись, а іноді навіть нагадувати про них вашим рідним.

Виховний захід:

«Правила дорожнього руху знаєш - тож здоров'я зберігаєш»
(бв клас, класний керівник Губік М.Л.)

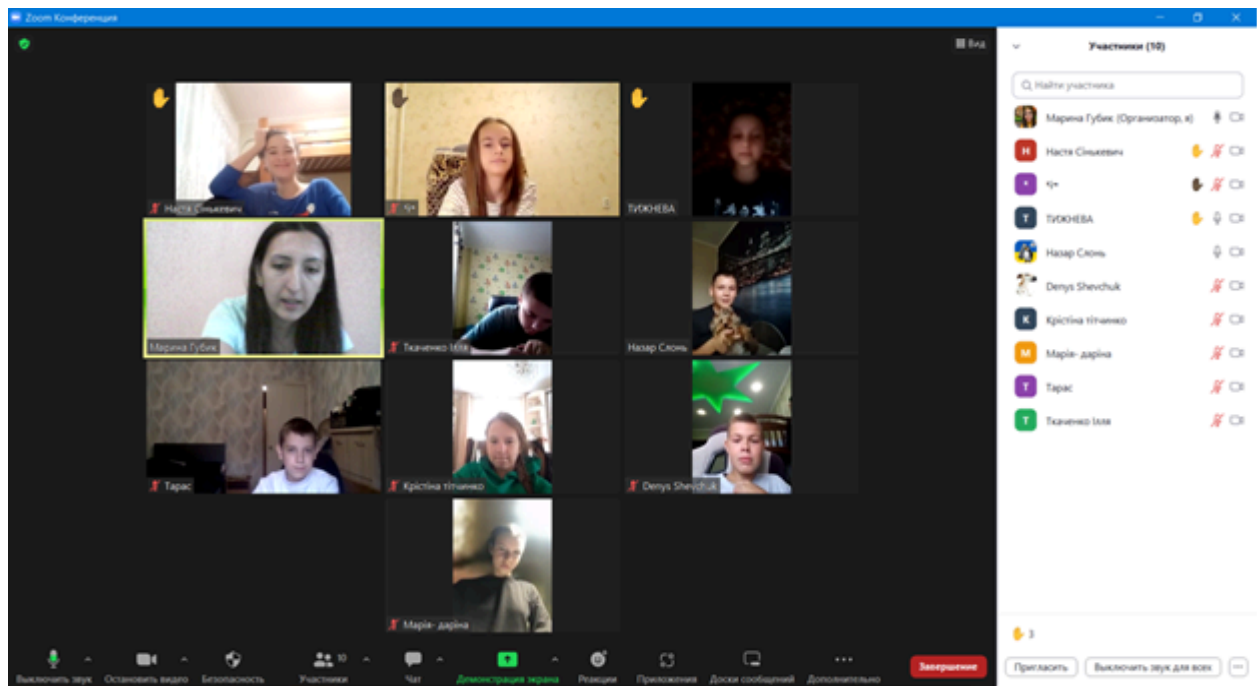
Мета: розширити знання учнів що до безпечної дороги додому зі школи; виховувати звичку дотримуватися правил безпечного руху, правильно переходити вулицю.

Обладнання: правила дорожнього руху, малюнки дорожніх знаків, світлофора, кружечки зеленого, червоного та жовтого кольорів, різний транспорт, смужки паперу для зебри.

Учитель:

На сьогоднішньому виховному заході ми поговоримо про безпечну дорогу додому, пригадаємо дорожні знаки та навіщо вони в нашому житті і звичайно поговоримо про правила дорожнього руху додому.

Дорога додому у кожного вона своя. І для кожного з нас така знайома, але не завжди вона є безпечною. Щоб нічого не трапилося потрібно обережно, уважно переходити дорогу, іти по тротуару, їхати та вставати з маршrutки.

Учитель:

Діти, а ви йдете додому самі чи з мамою, татом, бабусею, дідусем?

Відповідь учнів

Учитель:

Звичайно, спочатку по дорозі додому вас водять старші, щоб ви її добре запам'ятали і навчилися вибирати безпечне місце. А згодом ви станете зовсім дорослі, і ви дорогою додому ітимете самі. Але пам'ятайте, що правила є завжди, на кожній дорозі, і тому треба їх дотримуватися, щоб уникнути небезпеки. Зараз ми перевіримо ваші знання про безпечну дорогу додому.

Учитель:

- Де треба переходити вулицю?

Відповідь учнів

- Як потрібно переходити дорогу?

Відповідь учнів

- Які дорожні знаки ви знаєте?

Відповідь учнів

- Яке значення має світлофор на дорозі?

Відповідь учнів

Учитель:

Уважно прослухайте правила дорожнього руху.

Діти, запам'ятайте! Переходити дорогу потрібно по пішохідному переході, або ще його називають «зебра». Покажіть на малюнку, як він виглядає.

Відповідь учнів

Учитель:

Спочатку потрібно подивитися чи є світлофор. Якого він кольору. Червоний колір стійте на місці, а якщо зеленого можна йти. А що ж робити коли немає світлофору?

Відповідь учнів

Учитель:

Вам потрібно поглянути чи їдуть машини. Спочатку подивитися на ліво, а потім направо. Якщо машин немає можете іти по «зебрі», але обережно. Давайте повторимо разом. На який колір світлофора можна переходити дорогу?

Відповідь учнів

Учитель:

Якщо колір червоний ви що будете робити?

Відповідь учнів

Учитель:

Уявимо що у нас немає світлофора, що будемо робити?

Відповідь учнів

Гра «Світлофор»

Учитель:

Зараз ми пограємо в гру на уважність. Вона називається «Світлофор». Коли я вам показую кружечок червоного кольору – ви стоїте (спокійно сидите). На, а на зелений – переходите нашу зебру (імітуєте рух). Виграє той, хто допустить найменше помилок.

Учитель: Погляньте на картинки, що ви бачите? *(На моніторі – ілюстрації з різним видом транспорту)*

Відповідь учнів

Учитель:

Як одним словом можна назвати ці предмети?

Відповідь учнів

Учитель: А де ви можете побачити транспорт?

Відповідь учнів

Учитель: Ви як прямуєте до школи чи додому їдете на транспорті?

Відповідь учнів

Учитель: Як потрібно поводити себе в транспорті?

Відповідь учнів

Учитель:

Зараз ми більш детальніше познайомимося з дорожніми знаками їх дуже багато. Вони попереджають, наказують, забороняють, дають поради. Заборонені знаки – забороняють рух транспорту.

Демонстрація і розповідь про заборонені знаки

- Про що ми сьогодні розмовляли?
- Де можна переходити дорогу?
- Що робити якщо немає світлофора?
- Про що нам говорять три кольори світлофора?
- Як поводити себе на запинці і у транспорті?
- Які є дорожні знаки?
- Назвіть знаки для пішохода?

Висновок учнів

Висновок учителя

Учитель:

Любіть себе та інших поважайте,
Своє життя й здоров'я бережіть
І правильну дорогу вибирайте,
Якщо бажаєте до старості прожити.

Наочний матеріал до виховного заходу

Година спілкування: «Безпечна країна.

Правила безпеки на дорозі»

(8а клас, класний керівник Зацепило І.О.)

Мета: поглиблювати знання учнів про безпеку на дорогах, систематизувати знання про організацію дорожнього руху; ознайомити з моделлю безпечного дорожнього середовища («трикутником безпеки»); виховувати свідому потребу в дотриманні принципів безпечної життєдіяльності.

Обладнання: ілюстративний матеріал до теми уроку, таблиця-діаграма «Основні причини автопригод з постраждалими», картки із запитаннями для роботи в групах.

Учитель:

Одним із видів надзвичайних ситуацій є аварії. Найчастіше цей термін ми асоціюємо з дорожньо-транспортними пригодами (ДТП), тобто з транспортними аваріями. Транспортні засоби дають змогу нам швидко і з комфортом пересуватися, але щороку в результаті ДТП гинуть мільйони людей у світі.

Повідомлення І-ї групи:

«Топ-10» безпеки транспорту. Аналіз статистичних даних

10. Мопед і мотоцикл. Мопеди і мотоцикли посідають 10-ту позицію в рейтингу найбезпечніших видів транспорту. Багато років поспіль цей вид транспорту вважають найнебезпечнішим. 20 % смертей у ДТП припадають саме на нього. Смертність водіїв і пасажирів автомобілів у 28 разів менша, ніж смертність водіїв і пасажирів мотоциклів.

9. Велосипед. «Молодший брат» мопеда постійно потрапляє в ДТП, особливо під час зіткнення з іншими видами транспорту. Число аварій за участю велосипедистів щороку зростає, частіше гинуть у них підлітки.

8. Метро. Цей вид транспорту в разі аварій губить життя багатьох людей одразу.

7. Паром. Пароми не такі безпечні, як вважають поціновувачі водного транспорту. Слід зазначити, що не кожна жертва є результатом аварії. Відомі випадки, коли за борт падають самі пасажери.

6. Космічний корабель. 18 ракет, відправлених у космос, починаючи з першого польоту 1961 року, не змогли повернутися назад. Усього їх було 530. Слід зауважити, що люди гинули не в самому космосі. Трагедії траплялися при злетах або в моменти приземлення.

5. Мікроавтобус. У середині рейтингу перебувають мікроавтобуси. Нерідко люди гинуть під час аварій на такому виді транспорту через низький рівень кваліфікації водіїв.

4. Автомобіль. Раніше машини вважали дуже небезпечним видом транспорту. Та за останні роки конструкція автомобілів істотно змінилася, що знизило кількість аварій. Однак це не означає, що можна сміливо забути про заходи безпеки, ставати прихильниками швидкої їзди.

3. Автобус. У Європі цей вид громадського транспорту входить до числа найбезпечніших.

2. Літак. На другому місці — авіатранспорт. Однак не слід забувати те, що у разі авіакатастрофи майже нікому із числа пасажирів та екіпажу не вдається врятуватися. Але парадоксальним є той факт, що люди більше бояться літати на авіатранспорті, ніж їздити на мотоциклах.

1. Потяг. Залізничний транспорт у світі вважається найбезпечнішим, тому він посідає найвищу сходинку рейтингу.

Учитель:

Висловіть свої міркування щодо почутої інформації.

(Відповіді учнів.)

Повідомлення І-ї групи:

Інформаційні матеріали

- На дорогах України майже кожні 2 години гине людина.
- У середньому за добу в ДТП гинуть 14 і дістають травми понад 100 осіб.
- Кожні 16 хвилин у країні відбувається дорожньо-транспортна пригода (ДТП).
- Лише за минулий рік їх сталося майже 50 тисяч, загинули понад 7,5 тисяч людей — пішоходів, водіїв та пасажирів. Це удвічі більше, ніж за навмисних убивств.
- Також зростає кількість травмованих людей у дорожніх аваріях — щороку понад 60 тисяч українців дістають травми різного ступеня тяжкості.
- Кожні два роки в Україні в дорожніх транспортних пригодах гине українських громадян більше, ніж за всю афганську війну загинуло громадян усього СРСР.
- Порівняно із країнами Європи, в Україні незадовільний стан безпеки руху, високий рівень смертності через аварії та дорожньо-транспортний травматизм, низька транспортна дисципліна учасників дорожнього руху.
- Україна входить до групи країн найвищого ризику для пішоходів. Щодня, виходячи з будинку, ми навіть не здогадуємося, наскільки в Україні небезпечно ходити пішки. Близько половини потерпілих на дорогах у ДТП — це власне пішоходи. Для порівняння: у Європі на 100

потерпілих у ДТП від 4 до 10, в США — тільки 2. Ми випереджаємо розвинуті країни як за числом подій, так і за серйозністю їхніх наслідків.

Основні причини автопригод з постраждалими

Учитель:

- До яких роздумів спонукають вас озвучені факти?
- Чому учасникам дорожньо-транспортного руху важливо їх знати?
- Хто з вас може сказати, що ніколи не доведеться застосовувати життєві навички, необхідні для учасника безпечного дорожнього середовища?
- Хто з вас вважає, що знання правил дорожнього руху неважливі для сучасної людини?

Повідомлення II-ї групи:

Поняття організації дорожнього руху

Слід розуміти, що організація дорожнього руху — це створення умов за допомогою інженерно-технічних засобів і організаційних заходів для достатньо швидкого, безпечного та зручного руху транспортних засобів і пішоходів. Сюди входить: планування перехресть і доріг, спорудження островців безпеки, обладнання зупинок громадського транспорту,

установка дорожніх знаків, світлофорів, розробка графіків руху громадського транспорту, різні обмеження в русі тощо.

Одним із перших засобів організації дорожнього руху було обмеження швидкості транспортних засобів та розділення проїзної частини на дві смуги для відокремлення зустрічних потоків. В Україні, як і в більшості країн світу, прийнято правосторонній рух, для якого пристосовані облаштування доріг і конструкція автомобілів.

Робота за таблицею «Модель безпечного дорожнього середовища»

Безпека пішоходів, водіїв та пасажирів залежить від знання і дотримання ними правил дорожнього руху, які встановлюють та регулюють взаємостосунки та взаємозалежності між трьома складниками дорожнього середовища — людиною, транспортним засобом і дорогою.

Майже всі фактори ризику, що спричиняють дорожню аварійність, можна об'єднати у три основні групи: «дорога», «транспортний засіб» та «людина як учасник дорожнього руху».

Дорожнє середовище стає безпечним, якщо стає можливим уникнути всіх факторів ризику дорожньої аварійності, що належать до груп: «дорога», «транспортний засіб» та «людина як учасник дорожнього руху».

Існують певні принципи й інструменти для зниження факторів ризику, що спричиняють дорожню аварійність. Вони різняться залежно від груп факторів.

Принципи й інструменти для зниження факторів ризику «Людина»:

- навчання дітей;
- навчання водіїв;
- організація інформаційних кампаній;

- законодавство і контроль;
- формування соціального середовища.

Принципи й інструменти для зниження факторів ризику «Транспортний засіб»:

- регулювання придбання й експлуатації транспортних засобів;
- контроль експлуатаційного стану парку транспортних засобів;
- пасивне й активне устаткування транспортних засобів. Принципи й інструменти для зниження факторів ризику «ДОРОГА»:
- підвищення плавності руху;
- виявлення ділянок концентрації і зниження ризиків ДТП;
- придорожній сервіс;
- облаштування й сигналізація;
- служби порятунку.

Основою безпеки на дорозі повинно стати розуміння всіма учасниками дорожнього руху тріади «ЛЮДИНА — ДОРОГА — ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ». Особливо це актуально тоді, коли середовище існування людини перенасичене ризиком та небезпеками дорожньо-транспортних пригод. Тому постає нагальна потреба навчання людей ще зі шкільного віку не тільки Правил дорожнього руху, а перш за все формування в них культури поведінки на дорозі.

Усвідомлення власного місця в системі відносин «ЛЮДИНА — ДОРОГА — ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ» сприяє формуванню особистого ставлення до себе як учасника дорожнього руху, до власної безпеки та безпеки інших.

Вправа «Обговорення-диспут-висновки»

Учитель:

Змодельуйте суспільство без правил дорожнього руху. Зробіть висновки.

Регулювання дорожнього руху

Регулювання дорожнього руху здійснюють за допомогою:

- дорожніх знаків,
- дорожньої розмітки (вертикальної і горизонтальної),
- дорожнього обладнання (огорожі, тумби, стовпці, дзеркала тощо),
- світлофорів,
- регулювальника.

Дорожні знаки мають перевагу перед дорожньою розміткою і можуть бути постійними і тимчасовими (на жовтому тлі), зі змінною інформацією (таблички). Їх розміщують так, щоб їх було видно усім

учасникам дорожнього руху (на відстані не менше 100 м по напрямку руху) в різну пору доби, за різних умов видимості.

Регулювальник — це працівник поліції, військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі. Виступаючи в ролі регулювальників, вони повинні бути у форменому одязі, мати жезл, а також свисток.

Регулювання дорожнього руху регулювальниками зазвичай застосовують лише як тимчасовий захід за несправності світлофорів, у місцях, де короткочасно утворюються інтенсивні потоки транспортних засобів чи пішоходів, або під час проведення спеціальних заходів. Сигнали регулювальника мають перевагу над сигналами світлофорів і вимогами дорожніх знаків, є обов'язковими для виконання. Сигнали світлофорів, крім жовтого миготливого, мають переваги перед дорожніми знаками пріоритету. Водії і пішоходи повинні виконувати додаткові вимоги регулювальника, навіть якщо вони суперечать сигналам світлофорів, вимогам дорожніх знаків і розмітки.

Повідомлення III-ї групи:

Пріоритети в дорожньому русі»

Пріоритет у дорожньому русі — право на першочерговий рух щодо інших учасників руху — дають, наприклад, маршрутним транспортним засобам для того, щоб не зменшувати швидкості їхнього пересування на маршруті.

У дорожньому русі за перехрещення (злиття) траєкторій руху транспортних засобів, пішоходів та інших учасників руху виникає питання: хто має право на рух першим? Щоб уникнути можливих конфліктів, у Правилах спеціально обумовлюють порядок черговості руху учасників дорожнього руху. Наприклад:

- На нерегульованих пішохідних переходах пішоходи мають перевагу в русі перед транспортними засобами з того моменту, коли вони ступили на перехід.
- У будь-якому місці, навіть поза пішохідним переходом, водій повинен пропустити сліпих пішоходів, які подають сигнал тростиною білого кольору, спрямованою вперед.
- Водій повинен зупинитися перед пішохідним переходом, якщо така вимога надійшла від членів шкільного патруля, загону юних інспекторів руху, відповідно екіпірованих, або осіб, що супроводжують

групи дітей, і дати дорогу дітям, які переходять проїзну частину дороги.

- Водій транспортного засобу повинен зупинитися, щоб дати дорогу пішоходам, які йдуть із боку відчинених дверей до (або від) трамвая, що стоїть на вулиці, якщо посадку чи висадку проводять з проїзної частини чи посадкового майданчика, розміщеного на ній. Перевага пішоходів перед транспортним засобом настає тільки тоді, коли на позначеній трамвайній зупинці зупинився трамвай.

Отже, питання переваги або пріоритету сприяє виявленню ознаки першочерговості в русі для його учасників, що дає змогу запобігти конфліктній ситуації, яка може спричинити ДТП.

Цьому також сприяють знаки пріоритету, які встановлюють черговість проїзду перехресть і перехрещень окремих проїзних частин, а також вузьких ділянок дороги. Деякі із цих знаків надають перевагу в русі, інші — зобов'язують дати дорогу транспортним засобам, яким надають таку перевагу.

До таких знаків належать «Дати дорогу», «Проїзд без зупинки заборонено», «Головна дорога», «Кінець головної дороги». (Показати ці знаки)

До знаків пріоритету належать також знаки «Перевага зустрічного руху» і «Перевага перед зустрічним рухом» (продемонструвати). Перший знак застосовують для заборони в'їзду на вузьку ділянку дороги за наявності на ній або на протилежному під'їзді до неї зустрічних транспортних засобів, яким можуть бути створені перешкоди або небезпека в русі. Другий знак застосовується для позначення вузької ділянки дороги, під час руху по якій водій має перевагу стосовно зустрічних транспортних засобів.

Учитель:

А зараз, по плану, робота в групах.

Учні об'єднуються у три групи (за принципом «світлофор»), кожна з яких отримує картку із запитанням, на яке учні мають підготувати протягом 5 хвилин ґрунтовну відповідь.

Запитання для груп:

- о Якою має бути дорога, щоб її можна було вважати безпечною?
- о Яким має бути транспортний засіб, щоб його можна було вважати безпечним?
- о Як має діяти людина, щоб почуватися в безпеці на дорозі?
- о Від кого або від чого залежить безпека на дорозі?

- о Чому поведінка людини на дорозі має бути відповідальною?

Моделювання ситуацій

Мета: навчити визначати пріоритети в дорожньому русі.

Учні у складі утворених груп отримують картку з описаною ситуацією. Необхідно показати її у формі рольової гри, пояснити дії з огляду на правила дорожнього руху та його організацію.

Картка 1

Сліпа людина з білою палицею перебуває не на пішохідному переході й має намір перетнути проїзну частину дороги. По обох смугах дороги рухається транспорт у різних напрямках.

Картка 2

Група пішоходів переходять перехрестя по «зебрі». Перехрестя нерегульоване, дорога двосмугова. До переходу найближче перебуває автомобіль, що швидко рухається, два велосипедисти.

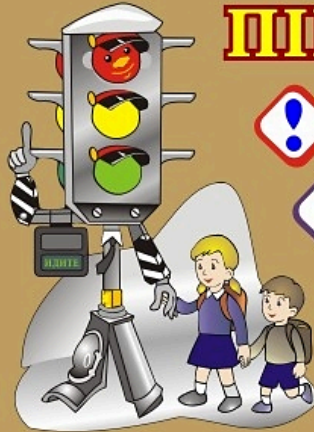
Картка 3

Ділянка дороги регулюється сигналами світлофорів. Регулювальник демонструє водіям транспортних засобів інші сигнали.

Узагальнювальна бесіда

- о Що ви розумієте під організацією дорожнього руху?
- о За допомогою чого (кого) здійснюють регулювання дорожнього руху?
- о Які види розмітки вам відомі?
- о Для чого використовують дорожнє обладнання?
- о Які значення мають основні сигнали світлофора?
- о Хто може бути регулювальником і за допомогою чого він може регулювати дорожній рух?
- о Які правила пріоритету руху ви знаєте?
- о Який вид транспорту є найнебезпечнішим?
- о Який транспорт найбільшою мірою забезпечує безпеку учасникам дорожнього руху? Поясніть свою думку.
- о Яку нову інформацію ви отримали під час бесіди?
- о До яких висновків ви дійшли?
- о Обговоріть усе почуте разом із батьками, однокласниками та друзями.

БЕЗПЕКА РУХУ ПІШОХОДА

ПЕРЕХОДИТИ ВУЛИЦЮ МОЖНА ТІЛЬКИ
НА ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО СВІТЛОФОРА!

ПЕРЕХОДИТИ ВУЛИЦЮ МОЖНА
ТІЛЬКИ ПО ПІШОХІДНИХ ПЕРЕХОДАХ!

ПЕРЕХОДЯЧИ ВУЛИЦЮ, ЗАВЖДИ ТРЕБА
ДИВИТИСЯ СПОЧАТКУ - ЛІВОРУЧ, А ДІЙШОВШИ
ДО СЕРЕДИНИ ДОРОГИ - ПРАВОРУЧ!

НЕ МОЖНА ГРАТИ НА ПРОЇЗНІЙ
ЧАСТИНІ ДОРІГ І НА ТРОТУАРІ!

ПОПЕРЕДЖУЮЧІ

СВІТЛООРНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ

ПЕШОХІДНИЙ
ПЕРЕХІД

ДІТЯ

АВАРІЙНО-НЕБЕЗПЕЧНА
СИТУАЦІЯ

ЗАБОРОНЯЮЧІ

РІВ
ЗАБОРОНЕНО

РІВ
НА ВЕЛОСИМЕДАХ
ЗАБОРОНЕНО

РІВ
ПЕШОКІВ
ЗАБОРОНЕНО

ВІСІДІ
ЗАБОРОНЕНО

ІНФОРМАЦІЙНО-ВКАЗІВНІ

КРИТОВА
ЗОНА

ПЕШОХІДНА
ЗОНА

ПЕШОХІДНИЙ
ПЕРЕХІДНИЙ
ПЕРЕХІД

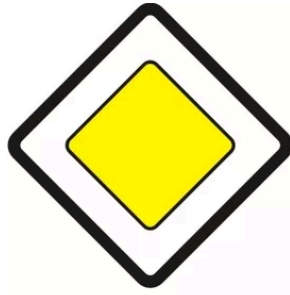
МІСЦЕ
ЗІСТУПНОЇ
ТРАМВАЯ

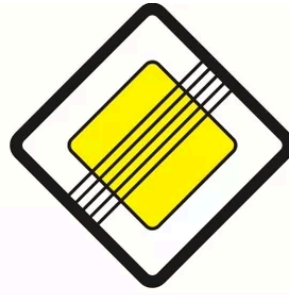
МІСЦЕ
ЗІСТУПНОЇ
ТРОЛЕЙБУСА

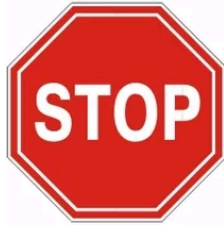
МІСЦЕ
ЗІСТУПНОЇ
ТАКсі

Головна дорога

Кінець головної дороги

Проїзд без зупинки заборонено

Дати дорогу

Перевага перед зустрічним рухом

Перевага зустрічного руху

***Година спілкування: «Безпека на дорозі – безпека життя»
(11б клас, класний керівник Андрєєва А.В.)***

Мета: формувати в учнів навички безпечної поведінки під час дорожнього руху; ознайомити з історією створення та роллю світлофора в забезпеченні безпеки учасників дорожнього руху.

Учитель:

Тема нашої години спілкування: «Безпека на дорозі – безпека життя» і сьогодні ми будемо говорити про з історію створення та роллю світлофора в забезпеченні безпеки учасників дорожнього руху.

Світлофором називається оптичний пристрій, який призначений для регулювання руху автомобілів, велосипедів і інших транспортних засобів, а також пішоходів. Застосовується у всіх світових державах без винятку.

Попередньо ви, по групах, отримали завдання підготувати повідомлення про історію створення та функціонування різних видів світлофора. Представник кожної групи має можливість проінформувати однокласників про результати роботи групи.

Повідомлення представника I-ї групи:

Звідки з'явився світлофор. Історія світлофора

Щодня і водії і пішоходи стикаються з таким винаходом людства, як світлофор. З дитинства всі знають, для чого потрібен цей прилад, і на яке світло можна здійснювати рух. А ось як з'явився світлофор, і чому були взяті саме такі кольори, відомо не кожному.

Перший світлофор. Перший прилад, покликаний регулювати рух на проїжджій частині, з'явився в далекому 1868 році. Творцем пристрою став інженер Джон Пік Найт, який займався розробкою залізничних семафорів. Світлофор було встановлено в Лондоні, недалеко від будівлі парламенту, і виглядав він зовсім не так, як сучасні моделі - у приладу були дві семафорні стрілки, які в горизонтальній позиції означали «стоп», а опущені під кутом в 45 градусів - «рух акуратно, з обережністю».

В умовах поганої видимості, в тому числі і вночі, використовувався ще і ліхтар, який крутиться. Він працював на газу і подавав сигнали червоного і зеленого кольорів. Прилад мав ручне управління і, на жаль, поліцейський, який керував пристроєм, отримав поранення від будинку, що вибухнув газового ліхтаря. Таким чином, перший світлофор пропрацював всього-на-всього близько трьох тижнів, а ідея регулювання руху за допомогою світлофора не застосовувалася ще 40 років.

Світлофор з автоматичним перемиканням

Цікаво, що першою країною в Європі, в якій були освоєні світлофори, стала Франція, там приладами почали користуватися з 1920 року. А ось в Англію, країну, де був винайдений перший світлофор, вдосконалені світлофори дісталися лише через сім років.

У Лондоні біля будівлі Британського парламенту був установлений перший світлофор. Його винахідник - Джон Пік Найт - був фахівцем із залізничних семафорів. Світлофор управлявся вручну і мав дві семафорні стрілки: підняті горизонтально означали сигнал «стоп», а опущені під кутом в 45 ° - рух з обережністю. У темний час доби використовувався обертається газовий ліхтар, за допомогою якого подавалися, відповідно, сигнали червоного і зеленого кольорів. Світлофор використовувався для полегшення переходу пішоходів через вулицю, а його сигнали призначалися для транспортних засобів - поки пішоходи йдуть, автомобілі повинні стояти. Конструкція ця проіснувала недовго - вже через три тижні 2 січня 1869 року газовий ліхтар світлофора вибухнув, поранивши керуючого світлофором поліцейського, який контролює світлофор. Пристрій вирішили не відновлювати.

Перша автоматична система світлофорів (здатна до перемикання без безпосередньої участі людини) була розроблена і запатентована в 1910 році Ернстом Сірріном з Чикаго. Його світлофор використовував неподсвеченні написи Stop і Proceed.

Винахідником першого електричного світлофора вважається Лестер

Вайр з Солт-Лейк-Сіті (штат Юта, США. У 1912 році він розробив (але не запатентував) світлофор з двома круглими електричними сигналами (червоного і зеленого кольору).

Згодом «семафорна» система організації вуличного руху з'явилася в деяких інших містах, проте особливої популярності не здобула, незважаючи на спроби її модернізації та адаптації під потреби світу, в якому з'явилися автомобілі. А патент на перший електричний двоколірний світлофор був виданий в 1912 році поліцейському з американського штату Юта.

Правда, на вулицях електричні світлофори з'явилися лише в 1914 році. Сталося це на жвавому перехресті в Клівленді (штат Огайо), де компанією American Traffic Signal Company були встановлені чотири конструкції з червоними і зеленими ліхтарями. Щоб привернути до себе увагу незвичних до подібної новинці водіїв, світлофор також видавав гучний звуковий сигнал при зміні кольору. А регулював цей процес поліцейський, який сидів поруч у будці і стежив за вуличним рухом і його актуальними потребами.

A Signal That Leads the World in Value \$67⁵⁰
SIMPLEX extraordinary features plus a Phenomenal Low Price

This new type meets the demand of many cities and villages for 2-Color signals. They are ideal; low in price, easily hung up, simply controlled, and very efficient.

The operation is quite simple. When the red STOP goes out, there is an interval of about three seconds before the green GO lights up, and vice versa. This interval gives the driver time to get ready.

The Lowest Cost of Operation
AT 10 CENTS PER KILOWATT HOUR THIS SIMPLEX SIGNAL, INCLUDING ITS MOTOR CONTROLLER, OPERATES FOR 2 CENTS PER HOUR.

The scientific reason for Simplex efficiency is based on the law that any light throws its rays, illumination, or candlepower, EQUALLY IN ALL DIRECTIONS. Simplex Signals use 150-watt bulbs which are just as bright on one side as on the other.

Where other signals of this type use 8 bulbs, this Simplex takes only 2 bulbs. Where other signals take 265 watts, this Simplex uses only 165 watts. They save \$40 to \$60 a year on current alone.

And where 42 candlepower illuminates the lenses of other signals, 105 candlepower lights Simplex lenses.

NO maze of wires and sockets and "whatnots." Simplex signals are NOT complicated.

No wonder Simplex Signals do not get out of order. No wonder repairs are never needed.

Any local electrician can easily hang SIMPLEX Signals. Often it takes only a day, depending on how far to the power wire, etc. Wire and conduit cost very little.

Interior Simplicity Insures Satisfaction

Simplex Inside Completely Trouble-Free

FOR CASH WITH ORDER TAKE OFF 3% DISCOUNT

Перша пов'язана система світлофорів. 1917 рік. Солт-Лейк-Сіті

Поява працюють автономно світлофорів на окремих перехрестях не дозволяла ефективно організовувати вуличний рух по всьому місту. І поліція швидко зрозуміла, що краще мати пов'язану між собою систему регулюючих вогнів, керовану з загального центру. Вперше впровадити подібну інновацію вийшло в 1917 році в Солт-Лейк-Сіті, де кольори світлофорів на шести перехрестях змінювалися вручну одним оператором.

А в 1922 році в Х'юстоні (штат Техас) з'явилася взаємопов'язана система світлофорів, керована в автоматичному режимі.

У зв'язку з історією світлофора часто згадують ім'я американського винахідника Гаррета Моргана (англ. *Garrett Morgan*), Запатентував в 1922 році світлофор оригінальної конструкції. Однак в історію увійшов тим, що вперше в світі в патенті крім технічної конструкції вказав призначення: «Призначення виробу полягає в тому, щоб зробити черговість проїзду перехрестя незалежним від персони автовласника».

Повідомлення представника II-ї групи:

На сьогоднішній день дуже складно уявити собі ПДР без головного інструменту упорядкування руху, яким є світлофор. Він призначений для регулювання і полегшення як автомобільного, так і пішохідного руху. Розрізняють різні сигнали світлофора, в залежності від їх функцій. Хоча вони і схожі між собою, але мають певні нюанси, які необхідно запам'ятати.

Перші світлофори з трьома ліхтарями

З трибарвним приладом автомобілісти і пішоходи познайомилися тільки в 1920 році. Світлофори з використанням додаткового жовтого сигналу були встановлені в Детройті і Нью-Йорку.

У Радянському Союзі експлуатація світлофорів почалася з 1930 року. Перший пристрій з'явилося в Ленінграді, а потім в Москві.

Вибір кольорів світлофора

Багато хто вважає, що кольори для світлофора були обрані в зв'язку з емоційними асоціаціями більшості людей:

червоний сприймається, як колір небезпеки, жовтий - сприяє концентрації уваги,

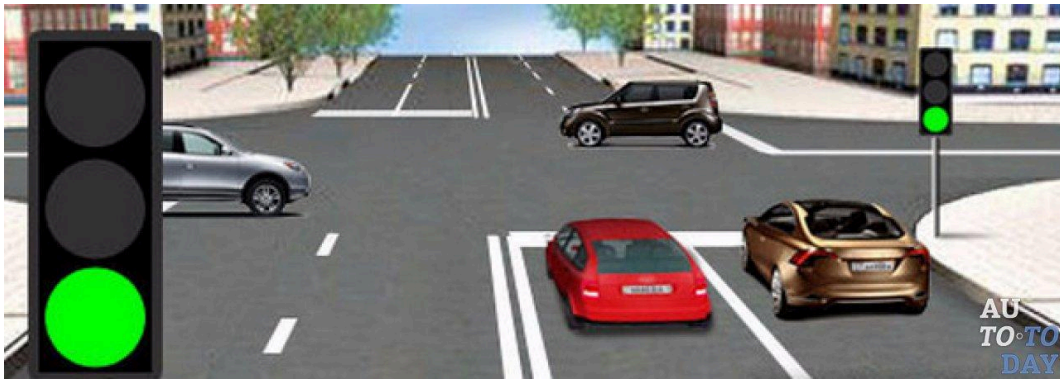
зелений уособлює умиротворення і спокій.

Цікаво! Раніше в Японії не було зеленого світла в світлофорах. Його заміняв синій. Але вчені довели, що зелений більш прийнятний для людських очей.

Сигнали можуть розташовуватися як вертикально, так і горизонтально. Якщо не передбачені інші спеціальні світлофори або додаткові секції, тоді вони регулюють рух всіх видів транспорту, а також пішоходів. Далі ми розглянемо різні види світлофорів, від повсякденно зустрічаються до спеціальних.

Класичний трисекційний світлофор

Такий світлофор має, як правило, три кольори, розташованих по порядку: червоний, жовтий, зелений - зверху вниз або зліва направо. **Такі світлофори встановлюються на перехрестях.** Вони призначені для одночасного пропуску всіх видів транспорту в усіх напрямках, дозволеним ПДР. Також їх встановлюють на регульованих пішохідних переходах, розташованих між перехрестями. *Допускається встановлювати такий світлофор і на залізничному переїзді в населених пунктах, на перетині дороги з трамвайними коліями, перед велосипедною доріжкою і проїжджою частиною.* Також їх можна побачити там, де відбувається звуження проїзної частини для пропуску зустрічного транспорту поперемінно.

Світлофори з двома секціями застосовуються для регулювання потоку руху на територіях індустріальних підприємств і організацій, а також на час звуження проїзної частини для організації однополосного реверсивного транспортного потоку.

Світлофор односекційний з жовтим світлом

Такий одноколірний світлофор зустрічається на нерегульованих перехрестях і пішохідних переходах.

Світлофори з додатковою секцією

Світлофори можуть обладнуватися і додатковими секційними відділами зі стрілками або контурами стрілок. Вони регулюють рух дорожнього потоку в тому чи іншому напрямку. **Працюють такі світлофори, згідно ПДР, в такий спосіб:** контури стрілок на всіх сигналах звичайного триколірного світлофора означають, що його дія поширюється тільки в одному визначеному напрямку.

Додаткова секція світлофора із зеленою стрілкою на чорному тлі з правил дорожнього руху дозволяє проїзд, але не надає переваг під час роз'їзду. Часом можна зустріти завжди палаючий зелений сигнал, який виконаний у вигляді таблички із суцільною зеленою стрілкою. Це означає по ПДР, що поворот дозволений, незважаючи на заборонні сигнали світлофора.

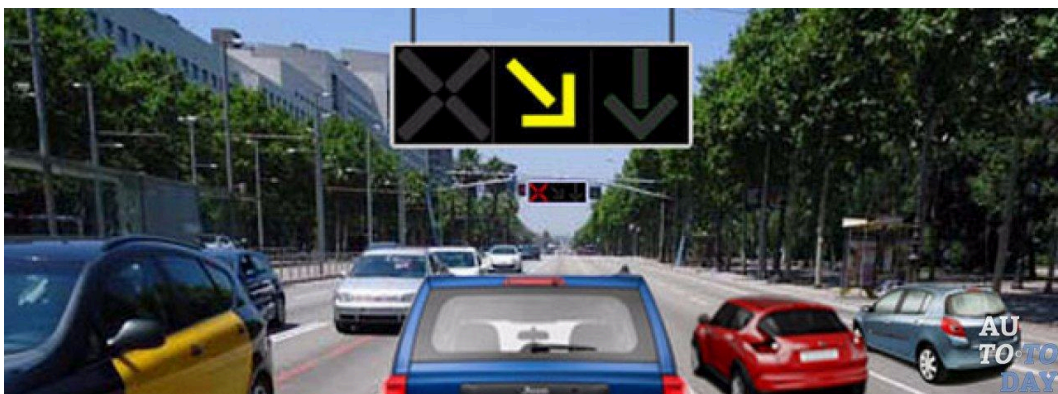
Такі світлофори встановлюються в тих місцях, де необхідна організація безконфліктного транспортного руху на перехрестях. Якщо

на одному з таких світлофорів загоряється зелене світло, то, перетинаючи перехрестя, можна не поступатися дорогою. Щоб не виникало аварійних ситуацій, над кожною смугою розміщуються персональні світлофори, які показують напрямок руху, яке дозволено з конкретної смуги.

Реверсивні світлофори

Щоб регулювати рух по смугах проїзної частини, застосовуються **реверсивні світлофори**. Це спеціальні регулятори контролю смуг. На таких світлофорах можуть бути розміщені від двох до трьох сигналів: **червоний сигнал у вигляді літери «X» забороняє рух по конкретній смузі**. Стрілка зеленого кольору, яка спрямована вниз, навпаки, дозволяє рух. Діагональна стрілка жовтого кольору сигналізує про те, що режим руху по смузі змінений, і показує, в якому напрямку потрібно з неї з'їхати.

Світлофори для регулювання руху через пішохідний переїзд. Зазвичай такі світлофори мають лише два види сигналів: *перший - дозволяє, другий - забороняє*.

Як правило, їм відповідають зелений і червоний кольори. Самі сигнали можуть бути різної форми. Найчастіше вони зображуються у вигляді стилізованого силуету людини: що стоїть червоного і йде

зеленого. Наприклад, в Америці заборонний сигнал виконується у вигляді червоної піднятою долоні, що означає «стоп». Часом використовуються написи: червона «stop» і зелена «walk». В інших країнах, відповідно, на інших мовах.

На магістралях з жвавим рухом встановлюються світлофори з автоматичним перемикуванням. Але бувають випадки, коли можна перемикувати світлофор після натискання спеціальної кнопки, що дозволяє переходити дорогу протягом певного часу. Сучасні світлофори для зручності оснащуються цифровим табло зворотного відліку часу. Для незрячих людей в світлофори монтують звукові пристрої.

Для регулювання руху трамваїв. Світлофор для трамвая, як правило, ставиться перед ділянками з обмеженою оглядовістю, тривалими підйомами та спусками, при трамвайному депо і перед стрілками. Сигнали світлофора для трамвая бувають двох видів: зеленого і червоного. Вони встановлюються або праворуч від шляхів, або вішаються по центру над контактним проводом. В основному такі світлофори сповіщають водіїв трамваїв про те, чи зайнятий шлях далі чи ні. Вони не регулюють руху інших транспортних засобів і є суто індивідуальними. Їх робота вибудована автоматично.

Повідомлення представника III-ї групи:

Сигнали світлофорів: правила проїзду

Круглі світлові сигнали означають наступне: *статичний зелений сигнал дозволяє рух транспортних засобів або пішоходів, а миготіння зеленого сигналу світлофора означає, що незабаром займеться заборонний сигнал, але поки рух дозволено.*

Цікавий факт! *Жителі великих міст в цілому витрачають близько півроку життя на очікування сигналу світлофора.*

Що означає жовтий сигнал світлофора? Він попереджає про те, що заборонний сигнал заміниться що дозволяє або навпаки, і на час своєї дії забороняє рух. Миготіння жовтого сигналу світлофора означає, що ділянка

дороги, на якому знаходиться цей світлофор, не регулюється. Якщо ж він розташований на перехресті і працює в такому режимі, то перехрестя є нерегульованим. Водії керуються тими статтями ПДР, в яких обумовлюється проїзд нерегульованих перехресть. Статичний і миготливий червоний сигнал забороняє рух в будь-якому напрямку.

Гарячі одночасно червоний і жовтий сигнали світлофора свідчать про те, що далі рухатися заборонено, і скоро загориться зелене світло. Біло-місячний сигнал світлофора інформує про те, що сигналізація справна, і можна продовжувати рух. Такі світлофори встановлюються на трамвайних і залізничних коліях.

Сигнали світлофорів, які мають вигляд стрілок, означають наступне: червоні, жовті й зелені стрілки означають те ж саме, що і круглі сигнали, тільки діють в певному напрямку. Стрілка, яка вказує ліворуч, дозволяє й розворот, якщо це не забороняє відповідний наступний за пріоритетом дорожній знак.

Аналогічне значення має і зелена стрілка додаткової секції. Якщо цей сигнал вимкнений, або горить червоний контур, значить, рух в даному напрямку заборонено. Якщо основний зелений сигнал має чорну контурну стрілку, то це означає, що є інші напрямки руху, крім тих, які вказує додаткова секція.

Що головніше: знак, світлофор або розмітка?

Правила дорожнього руху мають на увазі такий пріоритет: *головний - регулювальник, потім - світлофор, далі знак і потім вже розмітка*. **Сигнали регулювальника пріоритетнее сигналів світлофора і вимог дорожніх знаків.** Вони обов'язкові для виконання. Всі сигнали світлофора, крім миготливого жовтого, більш значуща дорожніх знаків. Всі учасники дорожнього руху зобов'язані виконувати вказівки регулювальника навіть в тому випадку, якщо вони суперечать світлофора, знакам і розмітці.

У столиці Німеччини є світлофор з тринадцятьма сигналами. У його свідченнях відразу розібратися не так вже й просто.

Повідомлення представника IV-ї групи:

Світлофори майбутнього

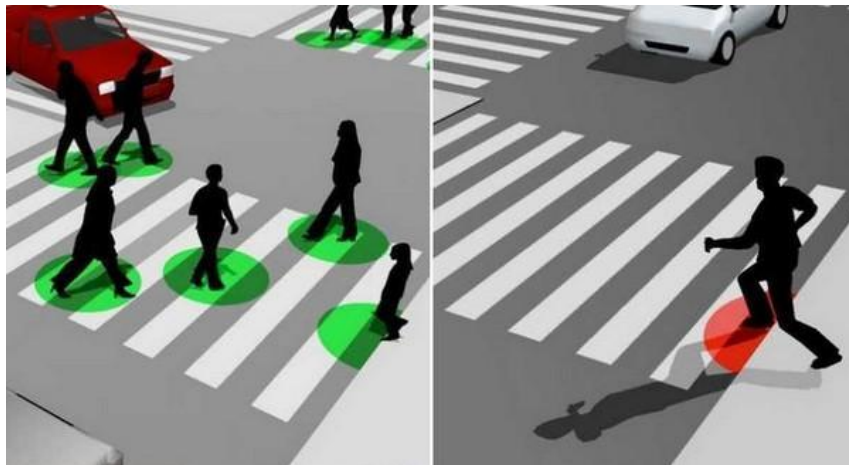
В останнє десятиліття нічого принципово нового зі світлофорами не відбулося. Цьому щодо простому пристрою виявилися чужі досягнення науково-технічного прогресу і розвиток засобів комунікації, в тому числі, мобільних. Однак існує безліч проєктів, які передбачають впровадження інновацій в цей елемент вуличної інфраструктури.

Технологія з назвою «Віртуальна стіна» стане на шляху у тих водіїв, які з тих чи інших причин ігнорують заборонні сигнали світлофора. Адже можна не зупинитися на червоне світло, але практично неможливо змусити себе проїхати крізь стіну, нехай вона і не кам'яна, а лазерна.

«Віртуальна стіна» являє собою лазерну завісу з рухомими зображеннями, яка перекриває дорогу на червоне світло, перетворюється в жовтий при підготовці до зміни сигналу світлофора і зникає, коли можна продовжити рух.

Існує проєкт як і системи регулювання вуличного руху, але призначеної не для водіїв, а для пішоходів. Адже останні теж часто не звертають увагу на колір сигналу світлофора.

А ще система передбачає, що коли вони переходять вулицю на зелений колір, під їх ногами горить зелене коло, на жовтий - жовтий, а на червоний, відповідно, червоний. Звичайно, це не може затримати порушника фізично, зате вельми вплине на нього психологічно.

Світлофор може бути не тільки нашим надійним захисником від дорожньо-транспортних пригод, а й **особистим фітнес-тренером**. Адже якщо

існують конструкції з рухомими світлодіодними чоловічками на табло, то чому б не надати цьому елементу дизайну ще й корисну функцію?

Наприклад, ці чоловічки можуть показувати людям, що зібралися в очікуванні зеленого світла світлофора, прості фізичні вправи, які можна виконати тут і зараз. Адже

все одно людям зазвичай нічим зайнятися в ці двадцять-тридцять секунд, і можна скрасити цей час невеликий зарядкою, корисною для організму.

Учитель:

Ось і підійшла до завершення година спілкування: «Безпека на дорозі – безпека життя». Підготовлені вами повідомлення з історії світлофора цікаві і пізнавальні, а головне, я надіюсь, спонукають вас відповідально ставитись до виконання правил дорожнього руху. Адже: Безпека на дорозі – Безпека життя!

Завідуюч бібліотекою закладу освіти Ленів О.В. та бібліотекар Павлуша О.В. оформили в бібліотеці тематичну книжну виставку.

Педагог-організатор Горковенко О.М. та завідувач ЦДЮТ «Сузір'я» Доленюк Л.В. організували виставку дитячих малюнків з тематики безпеки дорожнього руху та виставили на сайті закладу кращі малюнки Тижня. Педагог-організатор Горковенко О.М. в рамках Тижня провела тематичну радіолінійку «Азбука доріг. Школа Світлофора».

Завідуюча ЦДЮТ «Сузір'я» Доленюк Л.В. та педагог-організатор Горковенко О.М. підготували та провели для учнів 2 класу пізнавальну вікторину з дорожнього руху: «Безпека на дорозі - це життя» з використанням тематичного інформаційного стенду з правил дорожнього руху, який був розташований в фойє I поверху.

Сестра медична Куленко Л.В. в рамках Тижня провела для учнів 9,11-их класів консультації з надання домедичної допомоги постраждалим внаслідок ДТП.

В рамках Тижня відбулася зустріч учнів 5б, 9а, 9б класів з шкільним офіцером поліції Левандовським А.Є. та офіцером НПП в Кіровоградській області Гріненко В.В.

